

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Imajo vsaki četrtlet in večja s poštno vredno v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge Evropejske države 8 K. Če hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoliškega škofnega štampa“ dobivajo listi brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, imenice in reklamacije.

Ze imenice se plačuje od enostopne peštvrate za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namazila“ stane beseda 5 vin. Paro in zabave vsake peštvrate 24 vin., izjava in Postalo 30 vin. — Inzerati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije po poštne proste.

Sedma italijanska ofenziva.

Položaj.

Na vseh frontah se odigravajo borbe z besnostjo, kakor se je v celi vojski nismo zapazili. Četverosporazum uporablja vse svoje moči, da bi izsilil še pred zimo odločitev. Ne štedi ne z ljudmi, ne z municijo, ne s časom. Noč in dan se vršijo napadi, municija se uporablja razkošno in neomejeno, ljudje se žrtvujejo trumoma smrti. Lahko se reče, da človeška kri teče te dni zares v potokih. Četverosporazum se boji zime in za to bi rad že pred zimo dosegel odločitev. Tak je trenoten položaj.

Rusi.

„Moskovskija Vjedomosti“ so dobile iz vojnih krogov poročilo, da hočejo meročajni vojskovodje v Karpatih že zaradi tega položaja dognati do skorajšnje odločitve, kar se naglo približuje zima. Rusi bi le največjo nevoljo in samo v najskrajnem slučaju bili za zimsko vojevanje v Karpatih, kajti še vedno so jim v strašnem spominu velikanske izgube moštva in municije v predlanski karpatski bitki.

Angliji.

„Secoto“ javlja: Angleži so poslali 17 divizij svežega vojaštva na fronto. Da se boji nadaljujejo brez prenehanja, je dokaz, da hoče četverosporazum na zahodni fronti doseči še letos odločitev.

Pešpolku št. 87. slava!

Na primorski fronti so Lahji začeli s sedmo ofenzivo. Njih cilj je, prodreti naše črte in dobiti pristo pot do Trsta in Ljubljane. Boji so izredno hudi. Naše uradno poročilo z dne 18. sept. poroča:

„Včeraj (dne 17. sept.) je tretja armada ponovila napade na našo celo fronto na Kraški planoti. Tudi ta četrti bojni dan so žilavi branitelji obdržali svoje postojanke.“

LISTER.

V viharni noči.

Fr. L.

(Dalje.)

Čez nekaj časa se žena malo pomiri. Sama že ni vedela, ali je vse to, kar se godi z njo, res, ali ima samo tako čudne sanje. Bila je popolnoma zmešana. Nekaj časa hodi po sobi semtertja, potem pa sede za mizo, si podpre glavo z rokami in zre srpo pred se. Začelo se ji je temniti pred očmi. Nič ni videla, le kadar se je zunaj zabliskalo, je videla malo svetlega. Grmenje, tuljenje viharja in šum naraslega potoka je pa dobro slišala. Groza jo je zdajci obšla. Toda od skrbi, žalosti in razburjenja je bila tako utrujena, da se ni mogla več držati pokonci. Glava ji zamahne na mizo in žena zaspi . . .

Nekaj časa spi mirno, brez sanj. A kmalu začne njen razburjen duh zopet delovati. Zasanjala je. Bila je s svojim možem na ladji. Peljala sta se iz Amerike. Sedela sta na krovu ladje med drugimi ljudmi, se pogovarjala to in ono in opazovala krasoto morja. Morje je bilo popolnoma mirno. Lesketalo se je v svetlih solnčnih žarkih, kakor bi bilo eno samo neskončno veliko zrcalo, pokrito z dragimi biseri. Lahan vetrič se je zdaj pa zdaj malo poigraval z njim, ter ga zazibal v ljubke, peneče se valove.

Žena že komaj čaka, da bi bila brž doma. Že si predstavlja, s kakim veseljem jo bodo pozdravili otročiči, ko pride domov, kako jih bo ona objela, ka-

Kjer je sovražnik vdrl v prvo jarko, je bil s protinapadi zavrnjen; na mnogih točkah pa so se njegovi izpadi izjalovili že v osredotočenem ognju naše vrle artilerije. Odličnemu pešpolku št. 87 gre posebna zasluga, da je bil pri Lokvici uspešno odbit sovražnik na val. Na severnem oddelku planote je pešpolk št. 39 krvavo odbil tri napade italijanskih grenadirjev.“

Pešpolk št. 87 se sestavlja iz mladeničev in mož naših krajev. Za vsak polk je posebna čast, če ga imenoma navaja uradno poročilo. Pešpolk št. 87 ni tokrat prvi imenovan. Za to pa je ponovno imenovanje tega hrabrega polka nenavadno odlikovanje. Mi doma se veselimo tega odlikovanja, pošiljamo svojim bratom, očetom in možem na bojišču iskrene pozdrave ter kličemo hrabremu polku: Slava!

Glas o Slovencih.

Pod naslovom: „Vrzel v avstrijski zgodovini“ piše dunajski list „Information“:

Ob složnem nastopu narodov, ki žive v Avstriji drug poleg drugega, ter so vajeni deliti med seboj srečo in nesrečo, so se sedaj v vojni tudi naša juoslovanska ljudstva, Slovenci in Hrvati, sijajno izkazali kot zvesti državljani in kot dosmrtni pogumni branitelji vladarske rodovine. Pred vojno se je le redkokečad nudila prilika, da bi bili kaj natančnejšega izvedeli o bistvu in pomenu zlasti Slovencev, ki prebivajo na širnih, deloma zelo rodovitnih ozemljih južne Avstrije: na južnem Štajerskem, velikem delu Koroške, v celi vojvodinji Kranjski in delih Istre. Kar smo tuintam zvedeli, je pričalo o zdravi življenjski moči nadarjenega, kvišku stremečega naroda. Zelo je obžalovati, da se do-

ko jih bo mož poljuboval. Pred sabo vidi že vso srečo, ki jim bo cvetela zanaprej tako neskaljeno in neovirano. Sedaj je konec njenega dolgoletnega trpljenja, konec skrbi, ki so jo dosedaj tlačile in ji grenile življenje. Otrokom, ki jih ljubi bolj kot vse na tem svetu, ne bo treba trpeti pomanjkanja. Preskrbljeni bodo z vsem, popolnoma vsem. Neka notranja sila jo začne vleči domov k svojim otrokom, k svojem. Rada bi vživala veselje, ki jo čaka; obenem ji pa pride na misel, kaj neki delajo njeni otroci doma, kdo skrbi zanje, kdo jim daje jesti, kdo jih varuje pred nezgodami. Najraje bi se dvignila in poletela preko morja domov. Že se poizkuša dvigniti, toda ne gre, ne more se dvigniti kvišku.

Na nebu se začno zbirati temni oblaki. Videti je, kakor bi rastle iz morja. Čimdalje več jih je, čimdalje temnejši postajajo. Kmalu zagrejejo solnce, ki je dosedaj tako ljubko sijalo na morje in zlatilo veličastno morsk gladino. Iz daljave se začuje rahlo, zateglo bobnenje. Začne se bliskati in grmeti. Ženi postaja vedno tesneje pri sre. Kaj bo iz tega? Ozre se okoli sebe in zakliče moža. Toda groza . . .! Nikjer ni bilo ne moža in ne koga drugega. Nobenega človeka! Sama žena je ostala na krovu. Okrog nje se gode čudne, da, grozne reči.

Morski valovi se razburkano premetavajo semtertja, zaganjajo se na krov ladje, kakor bi hoteli že požreti ubogo ženo v svoje nenasitno žrelo, v morsk globočino. Sirota se jim umiče, skače semtertja, vpije, kliče na pomoč moža, a vse zaman! Nikogar ni, da bi jo rešil, da bi ji pomagal.

Krog nje vlada popolna tema. Zdaj pa zdaj jo razsveti blisk toliko, da vidi daleč tja po morju, ka-

slaj še ni našel zgodovinar, ki bi nam bil posredoval zadostno znanje o zgodovini in razvoju avstrijskega slovenstva. Naše zgodovinsko slovstvo podaja le mimogrede knjige in spise, ki se omejujejo na raprave o krajevnih razmerah in zadevah; preglednega in obsežnega dela o našem slovenstvu pa žalibog manjka. To je ravno v sedanjem trenutku, ko je zvestoba teh Slovencev, o katerih so bili zlasti pri naših sovražnikih razširjeni čisto krivi, izpačeni nazori, tako sijajno prestala ognjeno preizkušnjo — jako obžalovanjavredna vrzel v našem avstrijskem slovstvu, ker pač ni brez vrednosti, da bi pravilen, temeljit opis bistva in pomena naših Slovencev splošnost pobliže seznanil s tem ljudstvom. Zdi se nam, da bi bilo hvaležno ako bi n. pr. naše naučno ministrstvo, morda v sporazumu s cesarsko akademijo znanosti in v poštevh prihajajočimi zgodovinskimi družbami dalo pobudo za izpolnitev te vrzeli v avstrijski zgodovini in se v to svrhu ogledalo po poklicanih in v to sposobnih krogih. Vspored za delo, ki bi se morda potom posebne ustanove najbolje pospešilo, bi bila dana z dveh vidikov: prvi del naj bi bil objektivno-zgodovinski, drugi pa naj bi podal pregleden opis razmer, v katerih žive in se razvijajo Slovenci sedaj ter osvetlil tedaj kulturne, gospodarske in politične strani.

Ta glas o sebi vzamemo na znanje.

Žito, krompir in seno.

„Slovenski Gospodar“ skrbi, da se naše ljudstvo dobro pouči o vseh izjemnih vladnih odredbah. Najvažnejše vprašanje sedanjega časa je, kako se bomo preživeli na kmetih, kako se bo preskrbelo vojaštvo z živežem in kako bodo shajala s kruhom in drugimi živili mesta, industrijski kraji in pokrajine, ki ne pridelajo čisto nič ali pa zelo malo živil. Sov-

ko se peni, kako valovijo velikanski valovi drug čes drugega, kakor bi se bojevali med sabo.

Veter se zganja z vso silo v ladjo, jo neusmiljeno premetava semtertja, kakor neznačno orehove lupino, jo dvigne kvišku, a jo kmalu zopet izroči valovom.

„Izgubljena sem! Ni je več rešitve za-me. Zdaj pa zdaj se pogrezne ladja v globočino. . . Janez, — Janez, kje si vendar, zakaj si me pustil samo tu in se mi skrili?! Kje ste ljudje, pomagajte mi, rešite me . . .!“

Vse zastoj! Nihče ji ne pride na pomoč, nobenega odgovora ne dobi. Žena hoče zbežati v ladjo, toda nikjer nobenih vrat, nikjer nobenega vhoda. Ubogi otroci! Kaj bodo počeli zdaj sami? Kam se bodo obrnile uboge sirote? Kdo bo skrbel potem zanje, če ostanejo sami, sami brez matere, brez očeta . . . Grozno . . .

Bliska se še venomer. Grmenje, tuljenje viharja in bučanje morskih valov se ponavlja vedno močnejše. Vsak čas se pogrezne ladja med peneče valove, a pride kmalu zopet na površje. Vihar se z dvojno močjo zakadi v ladjo, valovi planejo s poivojensko silo v njo in ladja se ne more obdržati več na površini. Ko žena zapazi, da se potaplja, paše na kolena, dvigne roke proti nebu in pravi:

„O Bog, tvoja božja volja naj se zgodi! Lepa je bila moja bodočnost, a prečrtal si jo, prekrižal si mi račun!“

Do krova je bila ladja že v vodi.

„Vse je izgubljeno“, pravi žena, in val, ki ga je pridrivil močan veter iz daljave, je zagrnil ubogo ladjo . . .

(Konec prihodnjih.)

ražniki Avstrije so nam zaprli uvoz od vseh strani. Še celo Ogri nam ne marajo odstopiti svojih odvišnih zalog. Da torej kljub neugodni letini vsaj za silo shajamo, je izdala cesarska vlada, kakor znano, več odredb, ki določajo uporabo žita, krompirja, masti in drugih pridelkov. Zadnje dni so izšle zopet nekatere nove odredbe, o katerih hočemo naše čitatelje podrobneje poučiti.

Zito in moka.

Glede oddaje odvišnega žita in uporabe žita ali moke za lastno potrebo ali prehrano družine in delavcev smo letos že mnogo pisali, vendar še mnogim ni jasno, koliko žita se sme uporabiti za seme, koliko za hrano družine, koliko za krmo živini in koliko se ga pravzaprav mora oddati oblasti.

Semensko žito. Za seme se sme shraniti od pridelane pšenice, rži, ječmena in ovsa 20%, od koruze 10%.

Koliko se sme uporabiti žita in moke. Za lastno uporabo (prehrano družine) je bilo dosedaj določeno (cesarski ukaz z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176) od začetka žetve do 1. oktobra za osebo, ki opravljajo žetev, 500 gramov žita na dan, za dobo od 1. oktobra do nove žetve pa na dan 366 gramov žita ali 300 gramov moke. To je veljalo dosedaj. Kakor izvemo, pa se bo ta količina žita, ozir. moke, ki jo sme uporabiti ena oseba na dan, zopet nekoliko znižala. Ko dobimo uradno obvestilo, koliko žita in moke se bo smelo v bodoče uporabiti za osebo, bomo poročali ter ob enem tudi podali račun, koliko sme lastnik žita shraniti za lastno uporabo in koliko ga mora oddati. Pač pa se letos v večji meri kot dosedaj upošteva tudi dinarje. Lansko leto so, kakor nam je znano, mnoga okrajna glavarstva dinarje iz števila kmetijskih delavcev črtala. Letos pa se dinarji računajo po sledečem ključu: Ako rabiš celo leto vsaj 180 dinarjev, t. j. ako je eden ali več dinarjev vsaj 180 dni delal pri tebi, se računa tako, kot bi imel skozi celo leto vsak dan enega dinarja na hrani. Ako pa je dneve več kot 365 dni, se računata dve osebi. Za vsakih 365 dni se računa po en dinar.

Po sedaj veljavnih računih bi se torej tako-le računalo: Recimo, posameznik je pridelal 800 kg pšenice, 300 kg ječmena, 500 kg rži in 1200 kg koruze, t. j. skupno 2800 kg žita. Za seme se mu od tega mora pustiti vsaj 560 kg. Ker ima 6 stalnih ljudi na hrani in znašajo dneve na leto 550 dni, se mu računa 6 in 2, t. j. 8 oseb vsak dan. Za vsako osebo si sme obdržati za celo leto 132 kg žita, t. j. 1056 kg. Ako se k temu prišteje 560 kg za seme, znaša količina žita, katere se mu ne sme odvzeti, 1616 kg. Oddati mora po tem računju 1184 kg žita. Ako ima kaj ječmena, naj si istega sam eno četrtino odračuna za krmo živini. Ako bi se torej komu predpisalo preveč žita za oddajo, naj napravi ugovor na okrajno glavarstvo in naj se sklicuje na ta ključ.

Za uporabo živini. Za zboljšanje živinske krme ali pa naravnost za živinsko krmo se sme uporabiti eno četrtino vsega pridelanega ječmena in vse zadnje žito. Glede koruze ni v uradnih določilih nobene omejitve, kuruza se torej sme poljubno pokladati svinjam in drugi živini. Nadalje se sme za 1 konja na dan 1 kg ovsa obdržati za krmo.

Čas med novo in staro letino je določen 15. avgust. Od 15. avgusta naprej se splošno računa za uporabo novopridelanega žita; za kuruza, fižol in za ajdo pa 1. oktober.

Popisovanje in oddaja žita. Glavnega popisovanja žita še letos ni bilo, ampak se bo vršilo še le meseca oktobra. Dosedaj se je moralo oblasti javiti samo koliko in kedaj je posamezni posestnik namlatil ene ali druge žitne vrste. Kakor hitro je kaka vrsta žita omlačena, zahteva oblast, da se odvišna količina istega odda. Važno je pri tem, kako oblast računa, koliko bi se žita pridelalo na 1 hektarju. Letos v poletju je bilo popisovanje obdelanih zemljišč. Na podlagi tega popisovanja (ki pa je skoro povsod skrajno pomanjkljivo in netočno) računa okrajni žitni nadzornik ali komisijonar, koliko žita bi moral posameznik pridelati. Po tem uradnem (ne kmetiskem) računu bi se baje moralo letos pridelati na hektarju (približno 1% orala) njiv 1000 kg žita (pšenice, rži, ječmena, ovsa ali koruze itd.). In na podlagi tega računa se tudi zahteva od posestnika, koliko žita bi moral oddati. Po mnenju kmetijskih strokovnjakov ta uradni račun za letošnje letino ne odgovarja dejstvom. Niti v najboljši zemlji letos ni prirastlo na 1 hektarju 1000 kg ječmena (t. j. čez 33 mernikov). Da se bodo naši ljudje znali braniti proti previsoko zahtevani odmeri žita, naj vsakdo, ko dobi nalog za oddajo, pismeno sporoči komisijonarju ali žitnemu nadzorniku: toliko te in te vrste žita sem pridelal, toliko ga smem shraniti za seme (20 kg od 100 kg), toliko ga rabim do 15. avgusta 1917 za prehrano družine in delavcev (dosedaj 132 kg vsega žita za osebo), toliko ječmena mi gre za krmo živine in toliko ovsa za konje. Ako boš s takim računom dokazal pretiranost uradne zahteve, se ti ne bo godila nobena krivica. V naših krajih je letos zadnji rok za oddajo odvišnega žita 15. december.

Cene. Uradno določene cene za žito (za 100 kg) so letos sledeče: pšenica 38 K, pira 38 K, rž 34 K,

ječmen 32 K, oves 30 K, kuruza 26 K, proso 26 K, ajda 28 K, fižol za živež 40 K, fižol za krmo in bob 30 K, leča in grah 50 K, krompir (do 28. febr. 1917) 9 K. V teh cenah je zapopadna tudi vožnja na železniško postajo ali kraj, kjer se žito oddaja. Kmetško prebivalstvo je s tem občutno prizadeto, ker mora mnogokrat mnogo ur daleč voziti žito določenemu komisijonarju. Zgubi se mnogo časa ter izvrže dosti denarja. Naj bi se žito na stroške vojno-žitno-prometnega zavoda spravljalo na določeni kraj!

Mlini. Cesarska namestinja je dala zapreti žrmlje in mline. Mline, v katerih so komisije že dogonale, koliko žita je v njih, so te dni zopet odprli in mlini so začeli mleti Polovico žita, ki je bilo nakopičenega v mlinih, je oblast zasegla; drugo polovico pa sme lastnik ali odpeljati ali pa ga dati zamleti. Opozorjamo, da je posebno slovensko odposlanstvo bilo pri cesarskem namestniku v Gradcu (glej „Tedenske novice“) in je doseglo, da za polovico žita, ki je ostala kmetu, ni treba več nobenega uradnega dovoljenja za zmletev. Ako si imel v mlinu 400 kg pšenice, ti mora mlinar za 200 kg dati v denarju 76 K in za 200 kg pšenice moke, t. j. približno 158–160 kg moke in 34 kg otrobov. Merice mlinar ne sme jemati! Svoje plačilo za zmletev sme mlinar zahtevati samo v denarju in sicer: od 100 kg pšenice, kuruze in ječmena 3 K, pri rži 2 K 70 vin. Ali bodo ostale žrmlje zaprte ali se bodo zopet dale na prosto, še do sedaj ni odločeno. Cesarski namestnik je slovenskemu odposlanstvu dne 15. t. m. obljubil, da bo uvaževal želje prebivalstva.

Krompir.

Z ministrsko odredbo z dne 12. avgusta 1916, drž. zak. št. 256, se je za krompir določila najvišja cena in se obenem dalo deželnim in političnim oblastvam pravico, da smejo v svrhu preskrbe prebivalstva krompir zaseči in tudi urediti promet s krompirjem.

Določila za okrajno glavarstvo in mesto Maribor. Da se ne bi v Mariboru, industrijskih krajih in drugih krajevnih središčih nakopičilo preveč krompirja in se tako oškodovalo kmetškega prebivalstva ter da se revnejše prebivalstvo v Mariboru, vojaštvo in razni zavodi ter kraji na deželi, ki pridelajo malo krompirja, do nove žetve leta 1917 preskrbijo s krompirjem, je mariborsko okrajno glavarstvo sporazumno s cesarsko namestnijo, uredilo promet s krompirjem sledeče: V Maribor se sme krompir uvažati samo z dovoljenjem okrajnega glavarstva. Kdor pelje krompir v Maribor brez uradnega dovoljenja, se mu ga sme ovlastveno odvzeti ter javno prodati na mariborskem trgu ali mestnem magistratu. V mariborskem glavarstvu so dobile nekatere občine na Dravskem polju nalog, da spravijo tekom tega in prihodnjega tedna gotove množine krompirja v Rače, na Pragarsko ali naravnost v Maribor. Župan mora med občane primerno razdeliti, koliko krompirja mora posameznik oddati. V Račjem se odda krompir trgovcu Jegliču, na Pragarskem trgovcu Čelanu, v Mariboru pa magistratu na Rotovškem trgu. Pravilno se nam ne zdi, da mora posestnik krompir brez odškodnine zapeljati na bližnje postajo (Rače ali Pragarsko) ali v Maribor. Ker gre večina rekviriranega krompirja za vojaštvo in za mariborsko prebivalstvo, naj bi okrajno glavarstvo posredovalo, da bi dalo vojaštvo na razpolago svoje konje in vozove. Na deželi je sedaj toliko nujnega dela, da je za splošnost ogromna škoda, ako se zapravi dragi čas z vožnjo v Maribor ali na postajo. Cena 9 K za 100 kg je itak nizka, naj bi se torej vsaj pri vožnji oziralo na sedanji položaj na kmetih. Omenimo še, da bo rekviriranje krompirja končano takoj, ko bo Maribor in vojaštvo s krompirjem do spomladi preskrbljeno. Zasebniki smejo v okraju še tudi sedaj za lastno uporabo krompirja nakupiti. Ako pa ga hočejo zapeljati v Maribor ali izven okraja, morajo imeti dovoljenje od okrajnega glavarstva.

V drugih okrajnih glavarstvih, posebno v tistih, kjer se pridelava več krompirja (Ptuj, Ljutomer in Celje), se bo promet uredil na približno enak način, kot za Maribor. Ptujsko okrajno glavarstvo je nedavno, kakor smo že poročali, promet s krompirjem zelo nepraktično uredilo. Nakup in prodajo krompirja je izročilo trgovcem Rosenscheinu, Sonnenfeldu itd. na Bregu in v Ptuj. Kmetje morajo krompir voziti več ur daleč; revnejše prebivalstvo pa mora zopet krompir kupovati pri teh trgovcih, ko bi ga lahko pri sosedu dobilo. Sama nepotrebna zamuda časa! Upamo, da se druga okrajna glavarstva ne bodo ravnala po vzorcu ptujškega okrajnega glavarstva. — Cena za krompir je za celo deželo enaka (9 K do 28. februarja in 11 K od 28. februarja naprej). Opozorjamo naše ljudi, da se mora vsakemu posestniku pustiti vsaj toliko krompirja, kolikor garabi za hrano svoje družine in za pokladanje živini.

Seno.

Vojaštvo rabi velike množine sena in slame. Oblast je torej odredila, da se mora na Štajerskem oddati vsa odvišna množina sena vojaški upravi. A nihče pa te ne sme siliti, da bi moral oddati seno in slamo, ki ga potrebuješ za lastno živino do nove košnje. Oddaja sena in slame je na Slovenskem Šta-

jerskem različno uravnana. V mariborskem okrajnem glavarstvu so bili dosedaj za nakupovanje sena vojaštvu nastavljeni ljudje, ki jih ljudstvo ni maralo in ki se niso držali določenih cen (so plačevali seno veliko nižje, kakor so uradno določene cene). Okrajno glavarstvo je vzelo celo stvar samo v roke in določilo uradne komisijonarje, kakor za žito. Ti nakupovalci so: Kmetijska zadruga v Račah (za desni dravski breg mariborskega sodnega okraja), Ant. Birkmaier v Mariboru (za levi dravski breg), H. Solak v Št. Lenartu (za lenarški okraj), A. Geier v Poljčanah (za spodnji del slovenjebistriškega okraja) in A. Kralj v Slov. Bistrici za gornji del slovenjebistriškega okraja. V mariborskem okrajnem glavarstvu ni nihče drugi opravičen kupčevati s senom in s slamo, kakor gorej omenjeni komisijonarji, tudi vojaštvo ne. Kdor pa rabi seno za preživljanje lastne živine, si ga sme prosto nakupiti. Okrajno glavarstvo boče te dni izdalo na občine natančna navodila glede oddaje sena in določila občine, v katerih komisijonarji nakupujejo seno in slamo. Na približno enak način se bo uredil promet s senom in slamo tudi v drugih okrajnih glavarstvih.

Cene so sledeče: Seno nestisnjeno 15 K; slama: otepi 9 K, s strojem zmlačena 8 K z vožnjo vred. Kdor ima do postaje več kot 8 km, se mu plača za vožnjo 50 v za 100 kg, več kot 12 km 1 K, več kot 20 km 1 K 50 v. Za prešanje se plača 1 K 50 vin za 100 kg.

Naš hmelj in skrčenje pivoteča

Poslanci Slovenske Kmetске Zveze so se zanimali v zadnjem času radi hmelja in njegovih nasadov, zlasti ker nima nobene cene in ni zanj skoraj nobene uporabe več, ker vlada ne dovoli ječmena za pivovarje. Vprašanje glede hmeljarjev je jako težavno in velikega pomena ravno sedaj, ko se odločijo nekateri posestniki in popipljejo hmelj, češ, da bodo raje sejali žito. Živimo res v dobi, v kateri je prav težavno se potegovati z vso silo zato, da bi vlada dala na razpolago dovolj ječmena za pivovarje, ker rabimo ječmen nujno za človeško hrano. Strokovnjaki trdijo, da se potrebuje za 1 liter piva 250 gramov ječmena, torej skoro toliko, kolikor je dovoljenega žita za osebo in dan. Če je pomanjkanje kruha, se boče skoro vsak odločil za kruh, ne pa za pivo. Vlada je vendar precej ječmena dovolila za pivo: seveda je množina tako mala, da ni upati, da naši hmeljarji dobro prodajo svoj hmelj. Zato sta se dr. Korošec in dr. Verstovšek posvetovala nalašč s strokovnjaki, jih opozorila na težavno stališče hmeljarjev in zahtevali odkritega nasveta. Reklo se jima je to-le: Savinjski hmelj je tako dobre kakovosti, da ga kmetje morajo na vsak način ohraniti. Izvedenci so se svoj čas že celo izrekli, dasiravno niso prodrli s svojim mnenjem, da presega savinjski hmelj zatečkega. Posestniki vzhodno-srednje Štajerske naj hmelj popipajo, ker je manj vreden, a tega bi naj ne storili Savinjčani. To krizo naj pretrpijo, prišli bodo kmalu po vojski časi, ki bodo hmeljarjem v enem letu pokrili izgube vseh teh slabih let. Takega mnenja so strokovnjaki in mi objavljamo to hmeljarjem, ki si bodo pač po svoji izkušnji sami najlažje uredili svoje gospodarstvo.

Posredovanje glede škorič na Dunaju.

V imenu Slovenske Kmetске Zveze so posredovali poslanci dr. Korošec, Pišek in dr. Verstovšek zaradi nakupovanja škorič (lubja) pri merodajnih mestih v Gradcu in na Dunaju. Ker ni bilo mogoče v deželi doseči povoljne rešitve, se je dr. Verstovšek zadnji teden oglasil na Dunaju v trgovinskem ministru pri „Leder- und Häute-Zentrale“, kamor mu je nasvetoval še iti referent ministrstva. Iz posvetovanja objavimo glavne točke: Centrala na Dunaju podeli vsakemu dovoljenje za prosto prodajo škorič in čresla. Posamezni posestniki škorič si morajo sami iskati trdke, na katere zamorejo oddati to blago. Centrala se ne peča s tem. Vse trdke so ba je oskrbljene z blagom za celo leto, tem bolj, ker se vedno manj rabi čresla. Obrti se namreč zmanjšujejo, na drugi strani pa imajo trdke mnogo ekstrakta. Dr. Verstovšek je očital pri centrali, da so speljali trgovce na led, da so po visoki ceni nakupovali velike množine, a sedaj ni nobene cene za blago. Reklo se mu je čisto po nekrščenih navadi: to je „Geschäft“, pri katerem se mnogo zasluži ali pa tudi izgubi. Trgovec mora neki vedno riskirati. Obrazložilo se je tudi, da lahko pride tudi drugi čas, ko bodo trdke brez vsega blaga in da se boče od trgovcev in kmetov povračalo trdkam, na kar se je mirno reklo, da se tega ni bati, češ, da so v navadnih časih škorič po 4 K in maksimalne cene so po 30 K, katerih ne boče zamogli prekoračiti; za te cene se boče pa vedno tudi pozneje dobilo blago. Tako stališče zavzema centrala in tega se držijo trdke.

Iz vsega tega posnamemo, da je preveč blaga nakopičenega in ga trdke ne rabijo več. Ne preostaja drugega, kakor da svetujemo našim trgovcem in kmetom, ker bi sicer izgubili veliko denarja, da shranjujejo škorič na suhem pod streho. Prepričani

smo, da bode še prišel čas, ko se bodo tvrdke same oglašale. Lesa se ne bode več toliko sekalo, ker ni delavskih moči. Samo paziti je treba, da se skorje ne pokvarijo in ne postanejo vsled deža in vlage črne. Poslanci so pripravljeno storiti vsak korak, ki bi to zadevo s trgovske strani povoljno rešil, toda treba jim je podati nasvete iz trgovskih krogov, kako naj postopajo. Dr. Verstovšek se je obrnil v tej zadevi tudi na hrvaško vlado za pomoč. Nasvetujemo pa zlasti trgovcem, ki še imajo velike zaloge, da napravijo posebno vlogo na trgovsko ministrstvo, v kateri pojasnijo svoj položaj in zahtevajo, da se centrala, ki ovira samo promet s surovinami, odpravi. Kako pridejo trgovci s škorjami in kmetje do tega, da bi morali centrali plačevati odstotke, dasiravno jim ne preskrbi odjemalcev.

Dopusti vojaških oseb

C. in kr. vojno ministrstvo je zbralo v ukaz določila o dopustih tako-le:

Vsem ozdravelim, zanesljivim osebam moštva, ki odhajajo iznova na fronto, je dovoliti prej osemdnevni dopust. Pravico dovoljenja imajo: poveljniki nadomestnih čet, v onih slučajih pa, kadar odhaja moštvo na bojišče z oddelki, odhajajočimi tja naravnost iz bolnišnice, poveljniki bolnišnice.

Invalidi.

Invalidom, ki se morajo še zdraviti ali vaditi, je ne glede na to, ali se nahajajo v vojaških ali nevojaških zavodih, možno dovoliti v osebnih zadevah brez oblastvenega dovoljenja najdalje osemdnevni dopust, v kolikor se po nepotrebnem ne zavleče zdravljenje.

Dopust v nujnih slučajih — sodišče — smrt.

Povabilo k sodišču je službeni spis, ki ne zadeva drugih dopustov. Za to dovoljeni dopust je pa omejiti na neizogibno potrebno dobo. Pravica dovoljenja pristojna poveljnikom nadomestnih oddelkov.

Pri uradno dokazanih prigodih smrti ali obolenja najbližjih sorodnikov (žene, roditeljev, dedov, otrok, bratov in sester) se morejo dovoljevati gažistom (aspirantom), potem osebam moštva dopusti za najdalje osem dni. Pravica dovoljenja pristojna nadomestnim četam in poveljnikom oddelkov.

V posebno nujnih družinskih zadevah, v važnih, eksistence se tikajočih slučajih itd. se morejo dovoliti dopusti tako gažistom, kakor osebam moštva. Izmera osem dni; dovoljuje vojaško poveljstvo.

Ce osem dni ne zaščeda, se sme raztegniti tak dopust na 14 dni, a v tem slučaju je izključena ponovna dovolitev 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v dobi 6, oziroma 9 mesecev, določeni za take dopuste.

Ako kdo prosi za dopust v nujnih družinskih zadevah, a je že imel prej 14dnevni dopust „brez posebnega povoda“, mora, kadar prosi, dokazati na verjeten način, da za dobo 14dnevnega dopusta še ni bilo navedenega povoda. V takih zadevah, ki zahtevajo večkratno neistodobno, kratko prisotnost, n. pr. v dedinskih zadevah, notarskih zasliševanjih itd., se vobče ne daje skupen dopust za dobo 14 dni, temveč po potrebi večkrat krajši dopusti. Ako svota teh kratkih dopustov doseže 14 dni, tedaj se nadaljnega 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v določeni dobi 6, oziroma 9 mesecev, ne sme več dati. Prošnje, ki izkazujejo neizogibno potrebo na 14dnevne do štiritidnevnega dopusta, je predložiti vojnemu ministrstvu, oziroma ministrstvu dež. brambe.

Dopusti iz drugih vzrokov.

Vsem vojaškim osebam, v zaledju vsaj eno leto nepretrgoma aktivno služočim, tudi v vojnih podjetjih itd. delujočim osebam moštva ter osebam, služočim po zakonu o vojnih dajatvah, se more v ozirom na vojaško službo dovoliti dopust brez posebnega povoda (tudi razdeljen) za najdalje 14 dni. Ponovno pravico do takega dopusta dosežejo kasneje gažisti še le po 6, moštvo po 9 mesecih. Pravico nodelitve teh dopustov imajo pristojni poveljniki oddelkov.

Moštvo, ki je dobilo take dopuste, izgubi pravico do 14dnevnega dopusta „brez posebnega povoda“ v dobi, določeni za take dopuste na 9 mesecev, ter pravico do „dopusta v sestaneke“.

Do teh imajo pravico le gažisti, štabni podčastniki, dalje služočim podčastniki in enoletni prostovoljci. Doba je pri poslednjih 14 dni do 4 tednov, pri gažistih kakor določi zdravnik.

Odhod iz garnizije.

Vsi gažisti (aspiranti) smejo v prostem času oditi iz garnizije. Tudi moštvo sme dobiti vobče enako olajšavo. Ta dovoljenja se dobe pri prijavi (raport).

Vožni stroški.

Pri vseh dopustih teko neprikrajšane pristojbine, t. j. mož na dopustu ima pravico do vseh pristojbin, tudi novecev za prehrano. Vožne stroške trpi vojaška uprava v le-teh slučajih:

Pri dopustih v smrtnih slučajih itd., v nujnih družinskih zadevah in zadevah, tikajočih se eksistence, pri vseh dopustih v Nemčijo, pri dopustih k

sodnim razpravam, pri invalidnem moštvu in pri dopustih v obdelovanje polja in gozdov. Pri dopustih „brez posebnega povoda“ se kreditirajo vožni stroški le tedaj, ako se nahaja kraj dopusta v drugem območju, kot je ono, kjer se nahaja pristojno vojaško poveljništvo.

Italijansko bojišče.

Dne 14. septembra so Lah na primorski fronti pričeli s sedmo ofenzivo, ki pa jim še do danes ni prinesla zaželjenega uspeha, dasiravno so njih žrtve izredno krvave. Edino vzhodno od Gorice so prišli Italijani nekaj kilometrov naprej; njih sunek v smeri proti Trstu pa smo popolnoma zavrnili. Borba, ki je ena najsilnejših cele italijanske vojske in še presega glede silovitosti celo borbo za Doberdobsko planoto, divja od Bovca do morja. Imamo upravičeno upanje, da Lah ne bo prodrl dalje v osrčje slovenske zemlje in ne bo dobil Trsta, saj branijo naše postojanke zopet deli železnega (III.) zbora, med njimi slavni 87. pešpolk.

Naši letalci so zadnje dni večkrat uspešno napadli laška mesta.

Sedma italijanska ofenziva.

Dne 14. septembra so se Lah na celi črti od Tolmina do morja navalili z vso silo na naše tamošnje postojanke. Mi smo že v zadnjem „Slov. Gospodarju“ pisali, da se Lah na primorski fronti pripravljajo na nove navale. Pred 14. septembrom so namreč več dni silovito obstreljevali s topovi naše postojanke na Primorskem. Da bi pa svojo namero kolikor mogoče zakrili, so napadali tudi na južnem Tirolskem.

Prvi dan nove ofenzive so Italijani po silnem artilerijskem ognju pričeli z infanterijskimi napadi. Razvili so se izvanredno srditi boji. Sovražniku se je prvi dan posrečilo, da je na posameznih točkah, posebno vzhodno od Gorice, vdrl v naše prednje postojanke. Sicer pa se je prvi laški naval nesrečil.

Drugi dan (15. sept.) se je bitka nadaljevala z enako silovitostjo kot prvi dan. Na severnem odseku (severovzhodno od Gorice) je sovražnik dosegel majhen pridobitek ozemlja. Zavzel je Grad pri Mirnu ali „Svete stenge“, kjer so bili naseljeni o. o. lazaristi. Ki so bili pred leti pri Sv. Jožefu blizu Maribora. V ostalem pa je ostala naša primorska fronta nespremenjena. Vjeli smo nad 500 Lahov in uplenili 3 strojne puške. Artilerijski boj pa se je ta dan raztegnil tudi do Krna in Bovca.

Tretji dan so Italijani na Kraški gorski planoti nadaljevali svoje napade noč in dan. Naša fronta je ostala neomajena. Na severnem delu tega ozemlja je po mnogih brezuspešnih sunkih obnemagovala sovražna sila. Najhujša bitka je bila med Lokvico in kraško skupino južno od Doberdobskega jezera. Čeprav je sovražnik ne restano valil sveže sile proti temu delu fronte, se je odločil boj iz bližine vselej v korist našim četam. Italijanske izgube so, odgovarjajoč veliki množini čet, katere je poslal sovražnik v boj na tako ozkem napadalnem prostoru, skrajno velike, tako je iz krvavelo samo v borbi za imenovani kraški vrh sedem sovražnih polkov. Na fronti severno od reke Vipave notri do Krna je bil artilerijski boj živahnejši. Na ozemlju Bovca je sovražnik po močni artilerijski pripravi brezuspešno napadel Vršič, Ravelnik in goro Rombon.

Četrty dan je obnovila tretja italijanska armada napade na celo našo fronto na Kraški gorski planoti. Tudi ta četrti bojni dan so žilavi branitelji obdržali svoje postojanke. **Preizkušeni naš domači pešpolk št. 87** je bil pri Lokvici odlično deležen pri uspešni obrambi proti sovražnemu naskoču. V severnem odseku smo krvavo zavrnili tri napade italijanskih grenadirjev.

Peti dan nove italijanske ofenzive (dne 19. sept.) je bil na Kraški planoti mnogo mirnejši kakor prejšnje dni. Iz ponehujočega napadanja je razvidno, da so Lah že prve dni svoje sedme ofenzive izgubili mnogo svoje napadalne sile. Odbili smo vse sovražne napade.

Naši stražijo Gorico.

Vojni kurat profesor Lovrič piše: Nad našo Gorico stražijo naši junaki; ne puščajo je izpred oči. V njej se ne šopiri Italijan; tega jim ne dopuščamo! Kralj Vittorio il Traditove (Viktor Izdajalec) je bil nedavno v naši Gorici. Prišel je tiho, brez sijaja in sijajnega spremstva. Naši so bili nekaj o tem izvovali in jeli tako krasno škropiti, da je moral kralj Vittorio sredi noči na vrat na nos — pobrati šila in kopita!

Ena sama ognjena črta . . .

Zopet si je izbral sovražnik svoje staro bojišče, Kraško planoto, za pričenanje napadov, pri čemer stremi njegova taktika, kakor v prejšnjih soških bitkah, za tem, da bi prodiral v široki fronti proti skupni kraški črti. Glede ljutosti se da primerjati to

artilerijsko delovanje in infanterijsko jurišanje samo s francosko-angleškimi napadi na zapadni fronti in zadnjimi ogromnimi ruskimi navali. Vsa kraška fronta je ena sama ognjena črta. Ponoči in podnevi jurišajo infanterijske kolone v gostih vrstah. V vsakem novem poskusu, da bi se prebila naša črta, nastopajo sveže divizije in ako semintja nastopi odmor, potem pada na avstrijske jarke artilerijski ogenj, ki je stopnjevan do skrajnosti. Branitelji vršijo naravnost nadčloveško delo.

Trstu se Lah ne morejo približati.

Dosedanji potek bitke ni približal Italijanov Trstu prav nič. Stevilni napadi Italijanov podnevu in ponoči so se dosedaj vsi zlomili in naši branitelji držijo vedno trdno Komensko planoto, katero želi sovražnik zavojevati, da bi dosegel z nje Trst. Naj krajšo pot do Trsta ob morju je italijansko armadno vodstvo že zdavnaj opustilo, ker tam kljub ljutim bojem ni bilo uspehov in tudi pridobitev. Doberdobske planote ni dala Italijanom ob morju nikake ugodnosti. Tako si iščejo sedaj zopet s svojo ogromno premočjo pot v Trst čez Kras. Komenska planota predstavlja sedaj glavno smer nove ofenzive. Noč in dan brez prestanka jurišajo italijanske množice. Posebno hudo je divjala bitka v južnem odseku, zlasti med razvalinami Lokvice in kope južnozpadno Doberdobskega jezera, kjer se borijo naši slovenskoštajerski levi 87. pešpolk (glej avstrijsko uradno poročilo z dne 18. sept.). Na tem 5 km širokem frontnem delu, ki križa soteska Dol, je vodil sovražnik nepretrgoma nove polke v boj. Ako je bil sestreljen kup jurišajočih čet, so se prikazale nemudoma nove rezerve. In mestoma so zamogli Italijani vdreti v naše črte, ali vedno so ostali zmagovalci branitelji, med katerimi so se odlikovali tudi Hrvatje 96. pešpolka iz Karlovea. Težke so izgube napadalcev. Sedem italijanskih polkov je skoro popolnoma poraženih.

Topovi pejejo grozno pesem. — Ljut boj z bodali.

Italijanska artilerija, ojačena z mornariškimi topovi najtežjega kova, obsipa v vsakem odmoru naše kraške postojanke z ognjem in jeklom. Pesem topov je na obeh straneh grozna, strašna. V tem bobnajočem ognju, ki je še toliko hujši vsled udarjajočega kamenja, trpi v prvi vrsti junaški branitelj, ali kakor hitro proderejo sovražne jurišajoče kolone v razbite jarke, jih sprejme uničujoč brzi ogenj naših strojnih pušk, ki se pojavijo kar naenkrat iz skritih kavern in skalnatih lisčijih lukenj. Vojaki se vržejo na bližajočega se sovražnika s koli in noži, da ga vržejo ob tla v boju moža proti možu. Naši junaki vedo, da se gre za Trst, da se gre za slovensko zemljo. Za vsako ped zemlje se vrši ljut boj z bodali. Vršijo se tako krvavi boji, kakor jih ne pozna svetovna zgodovina. Kri brizga v zrak, bajonet je tukaj glavno orožje. Naši so v bajonetnem boju mojstri. Borba divja s tako srditostjo, da se v ročnem metezu pomandra vse k tlom. Število vjetnikov je na obeh straneh v primeri s številom čet, ki se udeležuje borbe, izvanredno — majhno . . .

Taka je borba za Trst, borba za našo slovensko zemljo . . .

Kako smo odbili prvi laški naval.

(Izvirno poročilo.)

Laško bojišče, 15. sept.

Bilo je prvi dan nove italijanske ofenzive, ko je Italijan primarširal s svojimi četami proti nam in nas mislili zapoditi v beg. Ali bilo je ravno narobe. Deževalo je ta dan in megla je ležala čez celo polje. Ob 11. uri predpoldne si je začel polentar posebno močno nabijati svoje topove in streljati z vso silo na nas. Streljal je celi dan notri do večera. Gromelo je tako, da je bilo joj. Saj so se tudi naši topovi, ki merijo 30,5 cm, dobro oglašali. Seveda Lah ne gleda na to, če kam zadene ali ne, samo da poka. Včasih pa tudi strelja na posameznega moža, če ga le vidi. Če vidi prazno cigaretno škatljo na cesti ležati, pa tudi že z artilerijo strelja na njo. Nastala je noč. Polentariji so se navečerjali in nas prišli obiskovat v mnogih rojnih črtah. Začele so nas poždravljati sovražne „muhe“, katere smo kar z rokami odbijali in mahali s kapami, da niso zašle. Seveda naše čete tudi niso rok križem držale. Lah so se morali kmalu zopet vrniti nazaj — Matevž Petelin, mlad slovenski vojak, doma iz Radizela pri Slivnici.

Rusko bojišče.

Na celi ruski fronti od rumunske meje do Pinska izredno krvavi boji. Borba za karpatske prelaze se je na črti Jablonica—Dorna Vatra ponovila z vso ljutostjo. V Bukovini napadajo združene ruske in rumunske čete naše obmejne višinske postojanke in rumunske čete naše obmejne višinske postojanke s tako premočjo, da se nepristranski vojni poročevalci čudijo, da še morejo naši sploh vzdržati. Severno od Stanislava smo našo fronto premaknili od Zlote Lipe dalje proti zahodu ob reko Narajovko. Blizu iz-

liva te reke v Gnilo Lipo je sovražnik po večdnev-
nih bojih našo fronto pri Dolni Lipnici nekoliko v-
pognil. Boji zadnjih dni pa se tudi tukaj razvijajo
za nas dokaj ugodno. Ljuba bitka se je razvila zo-
pet zahodno od Lucka v prostoru gornjega toka rek
Turija in Stohod. Dne 16. sept. so se Rusi navalili
z ogromno silo na naše postojanke, a so bili hudo
poraženi. Na tisoče in tisoče mrtvih in težkora-
njenih sovražnikov je pokrivalo bojišče, Rusi naše fronte
niso mogli prebiti. Cilj ruskega napadanja v Karpa-
tih je, zasesti karpatske prelaze in udreti na Ogrs-
ko, na severu pa predreti proti Kovelu in Lvovu.

Kako odbijamo sovražne napade v Karpatih.

(Poročilo z bojišča.)

S svojo četo sem na 1200 m visokem karpatskem vršacu. Imam nalogo, na vsak način preprečiti prehod ruskih čet proti kraju Suliguli v dolini reke Vaszer na Ogrskem. Mrzla sapa brije od severovzhoda, noč in dan. Dne 15. sept. so nas napadali Rusi cel dan od 5. ure zjutraj do 11. ure ponoči. Niti toliko časa nismo imeli, da bi pojedli kosček kruha. Okrog 12. ure se je Rusom posrečilo, da so dospeli do vrha. A moja četa je bila na ta „obisk“ dobro pripravljena. Strojne puške, ročne in podzemne mine, bodala, samokresi, kamenje in meči so vršili tu svoje krvavo delo. Naša 115 mož broječa četica je vrgla 1100 Rusov nazaj. Ponoči smo s pomočjo žarkometna našli na pobočju gore 314 ruskih mrtličev. Med borbo smo se na ravninici vrh gore skrivali za mrtva trupla svojih tovarišev. Tovariši na naši levi-
ci niso bili tako srečni. Rusi so udri v njih postojanke. Ali bomo mogli Rusom preprečiti prehod v ogrsko ravnino, bom poročal prihodnjic, če ne bom prišel prej v krtovo deželo. — Ivan Dušič, črnovojniški narednik, doma iz ptujske okolice.

Krvavi boji ob Stohodu

Zahodno od Lucka se bije zopet krvava bitka. Rusi napadajo z velikansko silo, naši pa se krepko branijo. Poročevalec švicarskega lista „Baseler Nachrichten“ pravi, da so Rusi v bitki dne 15., 16. in 17. sept. ob Stohodu, Turiji in vzhodno od Lvova izgubili najmanj 10.000 mrtvih in do 20.000 ranjenih vojakov. Bojno polje ob gornjem Stohodu je bilo na debelo posuto s samimi mrtvimi Rusi. Reki Turija in Stohod sta bili te dni krvavo pobarvani.

Rumunsko bojišče.

Na sedmograški fronti se razvijajo večji boji ob železnici, ki vodi iz Petrosenija (Petrovo) v Hatszeg (severovzhodno od Orsove). V široki dolini pri Hatszegu so dne 14. sept. zadeli Rumuni na hudo odpor naših čet. Rumuni so se morali umakniti. Dne 17. sept. so naši južnovzhodno od Hatszega odvzeli Rumunom 7 topov. Dne 18. sept. so vrgli naši sovražnika zopet dalje nazaj proti Petroseniju. Višje proti severovzhodu so Rumuni pri mestu Fogaraš (nekako v sredini sedmograške fronte) dne 15. sept. prekorčili reko Aluto. Na severnem krilu so se močne rumunske čete, združene z ruskimi, dne 18. septembra pomaknile v bližino naših postojank v dolini gornjega toka reke Maroš. Tukaj so v teku veliki boji.

Veliko zmago so dosegli Bolgari dne 14., 15. in 16. sept. v Dobruči. Po hudi bitki so bolgarske, turške in nemške čete pod poveljstvom maršala pl. Mackensena rumunsko-rusko armado obkolile od treh strani in ji prizadale odločilen udarec. Sovražna armada je imela velikanske izgube in se je umaknila za močno utrjeno črto Črnavoda—Medžižije—Konštanca (ob Črnem morju), kjer se zopet pripravljajo na veliko bitko.

Zmaga v Dobruči.

Zmaga v Dobruči je večja kakor ona pri Dobruču in pomembnejša, kakor zavojevanje Tutrakana in Silistrije. Poraženih je bilo osem sovražnih divizij, ki so se v divjem begu umaknile proti severu. Njih poraz je radi tega tako velik, ker so se bitke udeležile nove, najbrž s severne fronte poklicane rumunske divizije.

Macedonsko bojišče.

V smeri od jezera Ostrovo (zahodno krilo) je prišel general Sarrail sredi preteklega tedna z ofenzivo. Bolgari so dne 14. septembra pred sovražno premočjo izpraznili goro Malca Nidže (2517 m), ki leži severno od imenovanega jezera in se umaknili v nove postojanke. Pri Florini, zahodno od jezera Ostrovo, se razvijajo novi boji. Na vzhodnem krilu pa Bolgari napredujejo. Bolgarske čete so zasedle mesto Kavala ob Egejskem morju.

Francozi zasedli Florino.

Francosko uradno poročilo z dne 19. septembra pravi, da se je vršil dne 17. sept. in sledečo noč huč boj na črti Rosna—Florina, ki se je končal s sijajno zmago četverosporazumovih čet. Francozi so z naslalom zavzeli Florino. Bolgarsko-nemške čete se umikajo v neredu proti Bitolju.

Grčija.

Četverosporazumov pritisk na Grčijo postaja od dne do dne hujši. Vsa poštna, brzojavna in železniška uprava Grčije se nahaja pod četverosporazumovim nadzorstvom. Grško ministristvo Zaimis je odstopilo. Grški kralj je imenoval Kalogropulosa za ministrskega predsednika. Četverosporazumov pritisk na Grčijo označuje najbolj čestivo, da je IV. grški kralju udani armadni zbor, ki se je nahajal v mestih Seres, Drama in Kavala in ki se ni maral združiti s Sarrailovo armado ter je bil popolnoma odrezan od ostalih grških čet, zaprosil nemško armadno vodstvo, da ga vzame v varstvo, mu nakaže bivališča in prehrano. Prošnjo je nemško armadno vodstvo ugodilo. Italijani so zasedli grško mesto Patras (ob vodu v Korintski zalivi). Dasiravno je Grška sedaj skoro popolnoma vključena v četverosporazumove verige, vendar je še niso mogli prisiliti, da bi posegla v svetovno vojsko.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču se nadaljuje ofenziva angleško-francoskih čet z nezmanjšano silo. Ta ofenziva je ena sama velikanska in najkrvavejša bitka v tej svetovni vojski. Angleži so po poročilu londonskih listov poslali na 100 velikih prevoznih parnikih novo veliko armado na francosko bojišče. Po poročilu istih listov namerava Anglija izkrcati tudi čete ob belgijski morski obali, da pade nemški armadi v hrbet. V zadnjem tednu so zasedle angleško-francoske čete med Somo in Ankre devet porušenih vasi in krajev.

Četverosporazumov pritisk na nepristranske države.

Anglija je zaprla nizozemskim, danskim in škandinavskim trgovskim ladjam vsa svoja pristanišča, ustavlja ribiške ladje in preiskuje tudi trgovske ladje teh dežel. Na Švico, ki je dosedaj dobivala večji del živil iz Rumunije, pritiska na ta način, da ji dovoljuje uvažati iz Amerike le omejeno množino živil. Četverosporazumovska švicarsko prebivalstvo francoske in italijanske narodnosti k izgredom in nasilnostim proti vladi, ki vstraja pri popolni nepristranosti. Tudi na Španijo je začela Anglija pritiskati z zahtevo, da naj dovoli prehod portugalskih čet skozi Španijo na francosko bojišče. Za slučaj, ako bi Španija tega ne dovolila, namigava londonsko časopisje, da naj angleške vojne ladje obkolijo špansko obal, slično kakor Grčijo in ustavijo vsak dovoz živil in blaga v Španijo. V Španiji so izgredi in demonstracije na dnevnem redu.

Kedaj se zopet ustanovi Srbija.

V razgovoru z dopisnikom lista „Petit Parisien“ je rekel srbski ministrski predsednik Pašić: Kakor hitro si zopet osvojimo nekaj kilometrov srbske zemlje, se takoj vrnejo tja kralj, ministri in prestolonaslednik. Prvi na novo osvojeni kraj bo začasna srbska prestolnica. To pa zato, ker je treba obstanek Srbije čimprej uradno proglasiti.

Ogrsko-hrvatski sabor.

V seji dne 19. sept. je ogrsko-hrvatski sabor nadaljeval razpravo o predlogih grofov Andrašija in Aponija o sklicanju delegacij. Govorilo je 5 poslancev opozicije, ki so skoro vsi obsojali, da vlada ne sme sklicati delegacij, da se je sedmograška meja premalo zavarovala, da armadno vodstvo pravilno ne postopa itd. Poslanec Poloniji je trdil, da vse kaže, da se bo cela nagodba med Avstrijo in Ogrsko iz leta 1867 zrušila, da se pri naših generalih opaža mržnja in sovražnost napram ogrskemu državnemu zboru in madžarstvu sploh. Splošno se je opazilo, da se je opozicija že močno ugnala. Za sredo, dne 20. sept. je bil naznanjen govor grofa Tisze o vojnem položaju. V vladni stranki je grof Tisza izjavil, da se namerava vlada na Ogrskem poslužiti izvanrednih vojnih sredstev.

Naše žrtve za domovino.

Iz italijanskega bojišča se poroča, da so padli trije mladeniči, prijatelji iz šolskih let. Dva brata Ferdinand in Janez Bukovnik in Janez Rajšp, vsi trije iz Selnice ob Dravi. — Iz italijanskega bojišča je došla uradno žalostna vest, da je padel 24. julija Franc Zorko, začet od sovražne granate. Pokopali so ga na skupnem pokopališču 17. pešpolka, blizu gore Cima Dodici. Pokojni France je bil rojen leta 1897 v Tepanjih pri Konjicah. — Dne 14. avgusta sta darovala svoje življenje za cesarja in domovino Alojzij Conč iz Škal v Saleški dolini ter Stefan Kačičnik iz Vojnika pri Celju. Bila sta tudi tukaj zvesta naročnika „Slov. Gospodarja.“ — Na severnem bojišču pri Stanislavu je padel dne 12. avgusta junaške smrti za domovino posestnik v Malem Koojanu v kapelski župniji, zidar po poklicu, Josip Šafarič, zaboden s sovražnim bajonetom. Pokopan je blizu mesta Stanislav v skupnem grobu, kjer počiva mirno še devet njegovih bojnih tovarišev. Za njim žaluje žena in pet otročičev.

Vsem za domovino padlim slovenskim junakom naj bo zemljica lahka!

Tedenske novice.

† Tomaz Mraz. V Gradcu je preteklo nedeljo, dne 17. sept., umrl v visoki starosti 90 let bisernomašnik in duhovni svetovalec lavantinske škofije č. g. Tomaz Mraz, vpokojeni dekan in nadžupnik vuzeniški. Rojen je bil dne 5. dec. 1826 v St. Vidu pri Grobelnem. Bil je po sv. krstu tako slab, da so mu mrtvaško svečo držali. Šest razredov gimnazijskih študij je dovršil v Celju, dva razreda pa v Gradcu. Prvo leto bogoslovja je dovršil v Gradcu, 2. in 3. v Celovcu in 4. v St. Andražu v Lavantinski dolini na Koroškem. V duhovnika je bil posvečen l. 1853. Kaplansko službo je opravljal v Šmarju pri Volšpergu na Koroškem, v Kalobju in na Sladkigori na Štajerskem. Nato je prestopil v krško škofijo, kjer je služboval večinoma kot provizor v Pibberku, Labudu, St. Kancijan, Libelčah in Prevaljih. Zaprtil je krško škofijo ter postal katehet pri uršulinkah v Sibičju na Sedmograškem. Tam je ostal dve leti. Prišel je nazaj v domovino in postal župnik v Vuhredu, koder je služboval 12½ leta. Slednjic je nastopil službo nadžupnika in dekana v staročevni Vuzenici. Tam je goreče služboval 17½ let, 46 let je bil zvest in nemoren delavec v vinogradu Gospodovem. Ni čuda, da si je po tako dolgem in trudnem delovanju želel odpočitka, zato je leta 1899 stopil v velicaslužbeni pokoj. Leta 1907 se je preselil k usmiljenim bratom v Gradec, kjer je bival nebi do svoje smrti. Dne 25. julija 1913 je obhajal v Gradcu v cerkvi usmiljenih bratov 60letnico mašništva. Rajni bisernik je bil vse svoje žive dni skromen in tih značaj ter vesten in točen kakor ura v izpolnjevanju duhovniške službe. Živel je vzgljedno, zmerno in trezno, zato je tudi dočakal tako visoko starost. Rajni je bil tudi odlični slovenski pisatelj. Leta 1878 je spisal „Solske katekeze za prvence“, leta 1883 pa „Razlage srednjega in največjega šolskega katekizma.“ Razven šolskih katehez je še spisal tudi mnogo govorov. A med boljše izdelke je prištevati govore gornograjskega, pozneje braslovskega dekana Lavrencija Potočnika. Njegov pogreb se je vršil dne 20. sept. na graškem mestnem pokopališču ob obilni udeležbi ljudstva, zlasti graških Slovencev. Blagemu duhovniku svetila večna luč!

Ranjen vojni kurat. Dne 11. septembra je bil ranjen č. g. Josip Vukelič, vojni kurat pešpolka št. 96. Imenovani je odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem in s Signum laudis. G. Vukelič je bil znan tudi pri naših polkih kot ljudomil duhovnik.

Škof odlikovan z železnim križcem. Vratislavski knezoškof dr. Adolf Bertram je bil odlikovan z železnim križcem na črno-belim traku.

Slovensko odposlanstvo pri cesarskem namestniku. Dne 15. t. m. je bila pri c. kr. namestniku sprejeta deputacija slovenskih poslancev in kmetov, da mu je izrazila sedaj najnujnejše želje slovensko-štajerskega kmetijskega prebivalstva. V deputaciji so bili zastopani: poslanca dr. Korošec in Pišek, župana Ferline in Reiter, ter občinska svetovalec Hlamer in Gornik. Deputacija je javila namestniku želje glede domačih mlinov (žrnelj), glede zaprtia mlinov in odvetja žita, glede odmere fižola za osebe, glede rekviriranja vprežne živine itd. Zastopniki Ceršaka in Selnice so še prosili tudi, da se uvažuje njih želja glede odkazanja posebnega mlina na Muri. Gospod c. kr. namestnik grof Clary je slovensko deputacijo prijazno sprejel, temeljito razpravljal z njo o vseh sedaj perečih gospodarskih vprašanjih ter obljubil, da bo izražene mu želje dobrohotno preudaril ter odredil, kjer bo le mogoče, zaprosene olajšave.

Shranjujte „Slovenskega Gospodarja!“ V današnji številki prinašamo članek „Žito, krompir in seno“, v katerem opisujemo in razlagamo nekatere važne vladne odredbe. Svetujemo našim ljudem, da si to številko, kakor tudi vse tiste, v katerih se na-

vajajo vladne odredbe glede rekviriranja krompirja, žita, sena itd. Mnogi pozneje, ko so že dotične številke „Slovenskega Gospodarja“ razprodane, prostijo, naj jim določimo tistega in tistega „Gospodarja“, a mi jim ne moremo ustreči. Vsak pameten gospodar in gospodinja si naj napravi zbirko takih članikov, ali pa si naj sploh vsakega „Gospodarja“ skrbno shrani.

„Sanje Marije Device.“ Iz smarskega okraja se nam poroča: Nedavno mi je žena nekoga vojaka izročila zvezek s 7 listi s tem naslovom, naj bi knjižico pomnožil, da bi se razširila med vojaki. Hitro jo prečitam. Ze dolgo nisem čital takih neumnosti! Med drugimi stoji v knjižici: Kdor bo sanje nosil pri sebi, ne bodo umrli nagle smrti, mu bodo vse, rošnje uslišane, ne bodo nesrečno umrli. Kdor razširi to knjižico, mu bodo vsi grehi odpušeni. Kdor nosi ta list, ga krogla ne bo zadela, tri tedne pred smrtjo mu bodo naznanjena zadnja ura. Kdor moli 3 molitve, navedene v knjižici, mu bodo vsi grehi odpušeni. In te krivoverske in prazndverske denče vojaki, pa tudi ljudje doma, prepisujejo ter razširjajo!! Če dobiš tako knjižico, vrzi jo v ogenj. Vzemi katekizem v roke, da zopet spoznaš, da se grehi odpustijo le pri spovedi in po popolnem kesanju tedaj, kadar ni mogoče opraviti spovedi. Imej živo vero in trdno zaupanje v Boga, moli rad in skrbno, da si v milosti božji in da se vsak dan priporočiš Materi božji, rad prejemaj sv. zakramente, živi po naukih katekizma: to je tvoj najboljši varstveni list. Bralci in prijatelji našega lista, pojasnite ljudem, pri katerih najdete to knjižico, da naukov, ki jih ona širi, ni v katekizmu, da je smrten greh take neumnosti verovati in nositi pri sebi ali jih celo razširjati. Sploh pa se čudimo, da se še najdejo celo pametni ljudje, ki verujejo te prisodarije.

Občni zbor mariborske dijaške kuhinje bo prihodnji petek, dne 22. septembra, ob 1/8. uri zvečer v Narodnem domu v Mariboru.

Dijaški kuhinji v Mariboru so darovali: Fr. Vošnjak, učiteljica v Ponikvi, 30 K; Friderik Repolusk, župnik v St. Vidu nad Valdekom, 12 K; Franc Zdošek, župnik v St. Juriju pod Taborom, namesto venca + g. prelatu Hribovščaku, 20 K; pl. Sangilla (kruh sv. Antona) 10 K; Jakob Zafošnik, kaplan pri Sv. Andražu, 20 K; V. Kraner, Gornja Radgona, 6 K; Franc Kren, c. in kr. vojni kurat, vajna pošta štev. 235, 20 K; dr. Podlesnik v Velenju 5 K; Fran Voglar, c. kr. profesor v Mariboru, 4 K. Vsem cenjem gg. darovalcem in darovalkam izreka odbor najprisernejšo zahvalo.

Imenovanja. Z bojišča se nam poroča, da so bili nedavno za kadet-aspirante imenovani sledeči gg. prostovolci: nadučitelj Franc Kranjc od Sv. Barbare niže Maribora, K. Mešovšek, učitelj iz Reke pri Hočah in J. Perger, učitelj pri Sv. Juriju v Slov. goricah.

Odlikovani učitelji. Ožbalt Mejak, učitelj pri Sv. Martinu na Pohorju, sedaj kadet 87. pešpolka, je bil za izkazano junaštvo pred sovražnikom odlikovan s srebrno hrabrostno kolajno II. razreda.

Prestolonaslednik pri Slovenceh. Jožef Gubenšek iz Lesičnega pri Pilštanju piše iz ruskega bojišča sledeče: Včeraj, dne 4. septembra, nas je obiskal c. i. kr. visokost prestolonaslednik Karol Franc Jožef. Bil je prav prijazen do vsakega. Tudi nas Slovence je marsikaj vprašal. Belakov Rok je ranjen in ni bil daleč od mene, pa nisem vedel poprej, kot takrat, ko je bil ranjen. Tudi mene bi bilo že skoraj pobralo. Bil sem že do polovice zasut od sovražne granate. Trdno sem prepričan, da me je Marija varovala. Ako še pridem kedar domu, bo moja prva pot k Zagorski Mariji.

Izvanredna hrabrost spodnještajerskega Slovence. Slovenski fantje nam pišejo z bojišča: Stabni npradnik F. Polič je bil odlikovan za izvanredno hrabro vodstvo našega voda dne 7. avgusta. Prodrl smo zelo močno žično oviro in pri tem vjeli 158 Rusov in 3 častnike, 2 strojni puški in 1 metača min. Odlikovan je bil dne 23. avgusta s srebrno kolajno II. vrste. Tri dni pozneje je dobil novelo, da mora s stotnico ogrskemu bataljonu na pomoč. Poslani smo bili več kilometrov naprej. Zavzeli smo nek hrib in ga tudi branili proti osemkratnemu napadu proti 5-krat močnejšemu sovražniku. Zadržali smo celih 24 ur v najhujšem ognju, nakar smo dobili artilerijsko pomoč. Zato je bil naš vodja odlikovan dne 1. sept. s srebrno svetinjo I. vrste. V 8 dneh dvakratno odlikovanje! Odlikovanje je vri slovenski narodniak. Kranjski fantje smo zelo ponosni na našega slovenskoštajerskega poveljnika. Tudi naša prsa so ozaljšana s hrabrostnimi svetinjami. Bog živi vse Slovence!

Junaki 87. pešpolka na primorski fronti. Slovenski fantje nam pišejo: Dobro se tukaj držimo v boju proti Lahu. Ne bo nam všel čez naše postojanke. Mnogo slovenskih pozdravov! Franc Klemenčič, Sv. Jurij ob Ščavnici; Bogša Ferdinand, Stara cesta pri Ljutomeru; Franc Mikl, Sv. Jurij ob Ščavnici; Tomažič Franc, Sv. Miklavž pri Ormožu; A. Lasbaber, Sv. Jurij ob Ščavnici; Ostere Janko iz Veržeja.

Kako se Lahi pomagali proslavljati zmago naših zaveznikov. Praporščak M. piše g. dr. M.: Danes smo imeli zopet zanimiv večer. Naznanila se je nam nova zmaga naših zaveznikov čez nesramne Rumune. V našem rojnem jarku so že nabrali in prišli Janezi sprejeti to vest z živijo-klici in salvami pušk. Pomagali so nam še tonovi. Lahko si mislite, kako so morali biti laški vojaki iznenadeni, ko so tu

naenkrat začeli v megleni temni noči ropotati iz višin strojne in druge puške in bobneti topovi, seveda po njih glavah. Razsvetlili so s svetilnimi raketami ves prostor pred seboj ter metali ročne granate in tako nehote pomagali pri proslavljenju naše zavezniške zmage.

Ne kupujte dopisnic zelene barve. Poštno ravnateljstvo za Stajersko razglašuje: Več trdk je založilo vojne dopisnice zelene barve, ki se glede velikosti in oblike ne razločujejo od vojnih dopisnic, katere je založila vojaška uprava. Vojnih dopisnic zelene barve poštni uradi ne bodo sprejemali in odpisili na naslovlence. Torej pozor!

Vinogradniki prosijo za dopust. Črnovojnič-vinogradnik nam piše: Vinogradniki prosimo višjo vojaško oblast, da se nam dovoli za mesec oktobra daljši dopust, da moremo spraviti grozdje in poljske pridelke pod streho. Prosimo naše žene, starše in občine, da nam napravijo prošnje. (Opomba uredništva: Opozorjamo na članek „Dopusti vojaških oseb“ v današnji številki.)

Nagrade za pridne posle. Okrajna glavarstva so naznanila občinskim uradom, da se bodo tudi letos za pridne posle, viničarje in druge uslužbence iz cesar Franc Jožefove ustanove Stajerske hranilnice dajale ustanove. Prošnje se morajo poslati do dne 10. oktobra na okrajna glavarstva. Prošnji se mora priložiti gospodarjevo spričevalo, da prosilec na manj 25 let služi pri enem gospodarju, poselske knjige in potrdilo občinskega urada, da je prosilec res omenjeno število let služil pri dotični hiši ali pri enem in istem gospodarju.

Šolske podpore. Posojilnica v Mariboru razpisuje (glej inserat na 8. strani današnjega „Slovenskega Gospodarja“) podpore za obisk državne Obrtne šole v Ljubljani v znesku 300 K in Slovenske trgovske šole v Ljubljani v znesku 280 K. Prošnje do 20. okt. na Posojilnico v Mariboru.

Papirnatih dvokronskih bankovcev se smejo trgati. Da se odpomore velikemu pomanjkanju drobiža, je avstro-ogrška banka dovolila, da se smejo 2-kronski papirnatih bankovci razrezati na dva, oziroma na štiri dele. Dele papirnatih dvokronskih bankovcev in sicer po 1 krono in po 50 vinarjev morajo sprejemati blagajne, banke in drugi denarni zavodi brez vsakega odbitka.

Enokronski papirnatih bankovci. Več avstrijskih in ogrskih trgovskih in obrtnih zbornic je zaprosilo vlado, da bi začela izdajati tudi enokronske papirnatih bankovce, ker je srebrnih novcev po 1 krono vedno manj v prometu, kar povzroča občutne ovire. Po naročilu ogrskih listov utegnejo priti v promet ti novi papirnatih enokronski bankovci že s 1. novembrom t. l.

Gospodarske novice.

Vinske cene na Hrvaškem. Iz varaždinske okolice se poroča, da so kmetje ondi mošt prodali gostilničarjem 1 liter po 1 K 80 v do 2 K. Tako drag je tudi eviček na Kranjskem. — Tudi v mariborski okolici so cene za novi mošt 1 K 40 do 2 K. Opozorjamo naše vinogradnike, naj se pri prodaji mošta nikakor ne prenažijo.

Grozdne pečke zasežene. Izšla je ministrska naredba, ki določa, da so slično kakor v lanskem letu tudi letos zasežene grozdne pečke, katere se morajo izločiti od tropin in na zračnem prostoru dobro posušiti. Prepovedano je grozdne pečke pokrmiti ali jih uporabiti pri kuhanju žganja iz tropin ali jih še celo spraviti v nič. Nabrane grozdne pečke je prijaviti pri županstvu najpozneje do dne 10. jun. 1917. Avstrijska osrednjica za olje in mast na Dunaju bo kupovala grozdne pečke po 20 K za meterski sto. Za tozadevne prestopke je določena denarna globa do 500 K, oziroma kazen zapora do 6 mesecev.

Nakup 2/3letnih žrebcev. Poljedelsko ministristvo namerava letos nakupiti žrebce, ki so bili povrženi v l. 1914, ako so sposobni za plemo. Kupili pa se bodo samo žrebci, ki so na paši, ker bo ministristvo nakupljene žrebce zopet oddalo na pašo. Lastniki žrebcev naj iste ponudijo v nakup poveljstvu državne žrebčarne v Gradcu.

Konji na kmetijah. Vojno ministristvo je odredilo, da smejo poljedelci še nadalje obdržati za jensko delo konje, ki so jim bili dani za poljedelske in gozdna dela, četudi je letina že pospravljena. Konje bodo vzeli, kadar bo to iz vojaških razlogov brezpogojno potreba.

Novo milo. vlada je določila, da se upelja za celo državo nova in enotna vrsta mila namesto dosedanjih vrst domačega mila. Cena za kilogram nove vrste mila je določena s 3 K 60 v in sicer pri prodaji na dročno, pri prodaji na debelo pa s 3 K 20 v.

Leneno seme. je vlada zasepla. Cena 100 K za 100 kg.

Najvišja cena za kavo. Vsi trgovci s kavo morajo naznaniti svoje zaloge kave. Najvišja cena za neprežgano kavo je določena z 8 K. Ta najvišja cena je veljavna od 18. septembra naprej.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zatec ni nobenega popraševanja po hmelju lanskega pridelka. Glede cen za letošnji hmelj se še sedaj ne more nič povedati, ker še ni prišlo prav nič tujega hmelja v Zatec.

3000 vagonov ječmena za pivo. Da avstrijski pivovarjari ne ustavijo popolnoma izdelovanje piva, je avstrijski ministrski svet dne 16. septembra sklenil, da dobijo avstrijski pivovarjari za sedaj 3000 vagonov ječmena za izdelovanje piva.

Sadna drevesca. V čeželnih drevesnicah se bo letos oddalo nad 30.000 komadov sadnih drevesc. Več v današnjem inseratu na 7. strani „Slov. Gosp.“

Razne novice.

Krompir. Letos je 300 let, kar se je pojavil krompir prvič na pariški dvorni počodini kot nekaj posebnega. Krompir, brez ugovora najvažnejše živilo, v pre mnogih družinah glavni del hrane, znači za ljudstvo nenavadno dobroto, a kljub temu je krompir prebil orjaške boje, prabota je postal splošna in ljudska hrana. Bili so predsodki vede in babje vere, ki so stavili krompirju zapreke in ovire in te predsodke je premnogokrat podpirala nevednost, ki je namesto gomoljevih izrastkov uporabljala zeleni krompirjevi plod, zbok česar so seveda nastale neprijetne želodčne težave. Krompir, prinesen iz Amerike l. 1588, se je sadi in negoval še v XVI. stoletju po vrteh kot kaj izrednega. Zarote in Kardan ga v prvi polovici XVI. stoletja prvič omenjata, ko označujeta doželi Peru in Granado kakor domovino krompirja in pripovedujeta o njem, da je izdatna hrana tamošnjega prebivalstva. Leta 1616 se je pojavil prvič kakor nekaj posebnega na kraljevski pariški počodini, in odslejmal se je zelo evropsko prebivalstvo bolj zanimati zanj. Pri Nemcih si je pridobil velike zasluge za negovanje krompirja Friderik Veličič, ki je dal mnogo krajev nasaditi s krompirjem, a je bil primoran, z oboroženo silo krompirjevo polje stražiti proti množicam, ki so bile naščuvane s predsodki in vražami zoper vsako novotarijo. V avstrijske dežele je prišel krompir v 30letni vojski. Glavne zasluge za razširjenje krompirja ima pri Čehih franciskanski red v Pragi, ki je prvi začel saditi krompir na samostanskem vrtu in je naučil širše prebivalstvo pridelovanje krompirja. K popolnemu in splošnemu pridelovanju krompirja pa je prišlo še le v letih 1772 in 1772, ko je velika beda in slaba letina prisilila ljudi, da so segli po novem živilu ter odložili vse stare predsodke in babje vere proti tej prekoristni poljski rastlini.

Človek, ki je videl Napoleona. Neki vojni poročevalec pripoveduje: Na svojem zadnjem potovanju po Voliniji sem dospel v vas Kariševko, ležečo v nižini reke Stohod, nedaleč od mesta Kovel. Kariševka leži izven bojne črte in prilika mi je bila, da sem opazoval rusko ukrajinsko prebivalstvo, ki je prihajalo iz svojih lesenih kolib, da bi se solnčilo. Videl sem žensko v svilno-rdečih krilih in s pisanimi robovi ter mnogo družestne plavalase dece. Bilo je še tudi nekoliko starcev. Eden teh z dolgo, belo brado, v kratkem kaftanu, se je razgovarjal z vojski, s katerimi se je mogel sporazumeti v svojem materinem jeziku. Ko se je zvečer pri skromni večerji zasukal razgovor na tega starčka, sem doznal, da je nedavno prekočal 113. leto ter da je pripovedoval, kako je kot devetleten deček videl Napoleona, ki se je v l. 1812 v odrti kočiji vozil po teh krajih s svojimi četami. Starček je še dobrega zdravja in je sedaj doživel vojno v Voliniji v l. 1916.

Spomin. Dober spomin je za dijaka velikega pomena, a vendar bi bilo popolnoma pogrešno misliti, da more dober spomin odločiti razum, ali da bi mu šlo prvo mesto med duševnimi zmognostmi. Lahko imaš zelo slab spomin, pa si vendar bolj inteligenten, nego kak igralec, ki si z lahkoto zapomni na stotine verzov. Sploh pa pravi spomin ni toliko kvantitativen, kakor kvalitativen, to se pravi: Ne obstoji v tem, da bi nam bil na razpolago, da bi obesili vanj vse mogoče in nemogoče stvari, ampak samo to, kar zadostuje, da se spominimo, česar želimo, da nam nudi ključ skrivnega kotička, kjer hranimo ključ drugih oddelkov možganov, ki nam hranijo še druge ključne. Mladenič se mora truditi, da si pridobi logični spomin. Prečita naj eno stran in poskusi ponoviti glavne misli, potem naj pridruži drugotne misli. Od strani naj gre k poglavju, od poglavja dalje k celi knjigi. In skrbni naj, da si zapomni ideje in ne samo besede in da vedno veže dejanja in pojave z vezmi vzroka in učinka. Za natančnost v številah, v dejstvih in formulah imamo takozvane enciklopedije, manuale in knjižnične omare; umske moči moramo rabiti v to, da proučujemo, družimo, umevamo, sodimo, pa da s trudom pa brez koristi s seboj vlačimo mrtvo tezo nekoristnega znanja.

Čebelnji plik se glede na namen razločuje od koševja v tem, da je obramba kače individualna, čebela pa socialna, to se pravi: kača brani s pikom samo sebe, čebela pa se spusti v boj za družbo, ki ji pripada. Zato je vsemodri Stvarnik tudi tako uredil, da je izid boja popolnoma različen. Kača samo sebe otme, čebela pa v boju vselej izgubi življenje, koristi pa svojim družicam, svoji državi in umrje sladko smrt za svojo kraljico. Njene tovarišice pa naznanijo ljubljeno matiči, da so videli, kako je obležala na polju časti „mrtva, ker velel je tako domovine ukaz.“ To je v resnici — kakor tudi Vergilij — lepa smrt. Če pa že čebela gre tako neustrašeno v boj za svojo domovino in svojo kraljico (in ne zase), koliko večje, nesebično navdušenje mora šele navdajati razumnega državljana, ki se bori za svojo domovino, za državo, ta veliki čudotvor, za svojega vladarja. Tako da ni popolnoma res, kar meni Vergi-

lij o čebeli istotam, namreč, da niti Egipt, niti sirna Lidija, niti partska ljudstva, niti medski Hydaspes nimajo vladarja v takih časteh. Ob 67letnici vladanja so avstrijski narodi pokazali presvetlemu cesarju, da ga nad vse ljubijo. Kajti on nam je kakor je matica čebelam, varih blagostanja, kulture; on je životvoren znak edinosti.

Očitaječe vprašanje. Prijatelj sreča prijatelja na sprehodu z njegovo ravnokar poročeno gospo, in stopi k njemu ter ga zaupljivo vpraša na ušesa: „Ivan, kako si zamogel poročiti to žensko, ki je šantava, škilasta, stara, majhna, suha in gotovo tudi sitna?“ — „Ljubi Tone, le na glas govori, saj je tudi gluha!“

Dopisi.

Maribor. Pri nedeljski konjski dirki na Teznu je dobil gostilničar in mesar Josip Kirbiš s svojim konjem „Kurvenalom“ prvo darilo.

Maribor. Zadnjo soboto se je na mariborskem trgu odvezlo dvema kmeticama štiri vreče koruze, ki ste jo prodajale na trgu. Našim ljudem svetujemo, da naj ne prodajajo žita, ki je pod zaporo, na javnem trgu, ker je to kaznjivo. Prvič se vsakemu, ki bi prodajal žito na trgu pod roko, isto odvzame in se mu plača mnogo nižji znesek, kot če bi ga prodal vojno-žitno-prometnemu zavodu, drugič pa se ga navadno tudi kaznuje z občutno denarno globo. Torej pozor!

Maribor. Z okrajnega glavarstva se nas prosi, da bi opozorili posestnike mariborskega okraja, da čimprej ponudijo vse odvišeno seno in slamo nakupovalcu, ki ga je za posamezne okoliše določilo okrajno glavarstvo. Armada sedaj silno potrebuje seno in slame. Okrajno glavarstvo opozarja posestnike, da se sedanja cena nikakor ne bo zvišala. Ako bi se kak posestnik, ki ima kaj odvišnega sena ali slame, isto branil oddati, bi se mu moralo poslati na dom oddelek vojaštva s častnikom, da se mu na podlagi vojnodajatvenega zakona seno odvzame. Da se pa taki nastopi preprečijo, se posestniki prosijo, da radevolje oddajo svoje odvišne zaloge. Ako bi nakupovalec od koga zahteval več kot more dati in bi radi tega trpela njegova živinoreja, naj se nemudoma pritoži na okrajno glavarstvo. Na dan se sme za 1 glavo goveje živine računati 10 kg sena in 5 kg slame, za drobnico pa 3 kg sena in 3 kg slame. — Tudi radi oddaje krompirja v občinah, ki so dobile uradni poziv okrajnega glavarstva, da morajo oddati toliko in toliko krompirja, poziva okrajno glavarstvo, naj se vsak potruži, da bo do določene časa oddal toliko krompirja, kolikor ga je določil za vsakega posameznika župan. Okrajno glavarstvo silno nujno potrebuje velike množine krompirja za preskrbo vojaštva in civilnega prebivalstva in ako se ga do določene časa ne bo dovolj pripeljalo, bodo prišli oddelki vojaštva, ki ga bodo na posestnikove stroške do določene časa izkopal in spravili na postajo. — V imenu našega dobrega kmetijskega ljudstva, ki v sedanji vojski itak doprinaša obilo žrtev, prosimo okrajno glavarstvo, naj se ozira na to, da je sedanje deževno vreme zavleklo spravljanje krompirja, in nadalje, da močno primanjkuje delavskih moči in v prežne živine.

Maribor. Mestni magistrat naznanja, da so od sedaj naprej zopet dovoljeni svinjski sejmi na mariborskem mestnem sejmišču.

Maribor. Fotograf Adolf Skušek je kupil hišo št. 28 na Tržaški cesti, kamor se je preselil s svojim fotografičnim zavodom.

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 28. avgusta, ob priliki naše zadnje procesije na Goro in letošnje vizitacije, so blagoslovili preč. g. dekan, stolni župnik in kanonik Fr. Moravec v gorski cerkvi 4 spominske plošče, naročene na Dunaju pri družbi Srebrnega križa, za naše vojake: Janeza Črnko, kmeta v Nebovi, ki je padel že leta 1914 v Galiciji; Frana Bombek, viničarja v Celestrini, padlega pri Jaslu v Galiciji dne 16. decembra 1915; Franca Korovnik, zotarja v Trčevi, umrlega v Ljubljani dne 9. decembra 1915, in Jožefa Brlič, viničarskega sina, ki se je bil prehladil na Tirolskih Alpah in je na otrpnenju tilnika umrl v Bruneku na Tirolskem v decembru lanskega leta. Bili so vsi iz vrste naših najboljših župljanov. Svetila jim večna luč! Na tujem so pokopani in njih grob nam ni znan. Pa pred spominsko ploščo bomo na Vernih duš dan in pri drugih priložnostih jim v spomin zažgali lučico in molili za nje in se tako združili v duhu z njimi, ki so vse žrtvovali za vero, dom, cesarja. — Iz laškega vjetništva se je oglašil Anton Dimazi, viničar iz Metave. Piše, da je bil vjet dne 26. junija t. l. Ne godi se mu slabo. Za denar, pravi, se tam vse dobi. Čudno, pred sto leti je njegov ded prišel s francosko vojsko k nam in je tukaj zaostal. Čez sto let mora njegov vnukec nazaj kot vjetnik v lažljivo Italijo. — V ruskem vjetništvu se godi slabo Antonu Kolednik iz Malečnice. Velike muke, pravi, je moral pretrpeti v Galiciji, mraza, in straha in lakote. Srečno je preстал vse to. Ko ga je na dobila sovražna roka, se je začelo pa še hušje. Celi mesec so nas okrog gonili in pustili zmrzovati in gladovati, le vsak tretji dan so nam dali kaj jesti. Vi doma spite na mehki postelji in pod toplo odejo, a jaz pa na trdih deskah in imam le uho pod svojo glavo, pokrivam pa se s svojim bornim vojaškim plaščem. Za jesti je zelo slabo. Vi lahko pojedete vsako nedeljo v krščansko cerkev, jaz nisem bil v

cerkvi že skoraj dve leti ne. O koliko je to vredno za vas! — Našim romarjem na Gorci (dne 7. in dne 8. avgusta, katerih je bilo vendar še prav obilo, a koravno je neusmiljeno lil dež, so poslali pozdrave, in se v duhu z njimi pred milostno podobo Matere gorske združili naši vojaki iz soške fronte: Janez Cvikl, Marko Klemenčič, Peter Ferline itd. Naj jih varuje preljuba Mati gorska! — Odlikovani so: četovodja Franc Kirar je dobil drugokrat srebrno hrabrostno svetinjo II razreda, Karol Stramljič iz Metave pa železni zaslužni križec.

Sv. Križ pri Mariboru. V četrtek, dne 14. septembra, je vsled srčne vođenice po dolgem mučnem bolehanju umrla vrla gospodinja Marija Hlebič, žena tukajšnjega cerkvenega ključarja Janeza Hlebič, ki se sedaj nahaja v vojaški službi, daleč proč od doma v Przemyslu. Pogreb se je vršil v soboto ob mnogoštevilni udeležbi župljanov. Vrlemu našemu somišljeniku ob bridki izgubi naše iskreno sožalje!

Sv. Tomaž pri Ormožu. Dne 17. septembra je umrl blag mož in skrben oče Ernest Markuš, bivši davčni uslužbenec v Marenbergu, sedaj iz zdravstvenih ozirov preseljen k Sv. Tomažu. Rajni zapušča žalujočo soprogo in pet nepreskrbljenih otrok. Vrlemu možu svetila večna luč!

Ptuj. „Slovenski Gospodar“ se v Ptujju prodaja v trafiki M. Martini na Glavnem trgu.

Stojenci pri Sv. Marku. Ze zopet je ugrabila neusmiljena smrt novo žrtev iz naše vasi. Pretekle dni je došlo iz laškega bojišča pretresljivo poročilo, da je padel četovodja Martin Belšak. Kaj je izgubila s tem junakom domača vas in cela fara, kaže sledeče pismo, ki ga je poslal njegov narednik Belšakovi rodbini. Piše sledeče: „Dostojno in potrebno je, Vam izporočiti obvestilo, ki bi ga sicer najraje zamolčal, ker je grozno in neprešno tudi za me. Nesrečni dan, 12. avgust! Smrt je iskala svoje žrtve po naši fronti. Vsemogočni je poklical tudi Vašega dobrega sina k Sebi po plačilo. Kruta sovražna mina je pretrgala nit njegovega vzglednega življenja. Umril je Vaš sin Martin častne smrti. Dobil je košček jekla od mine v hrbet, ki mu je presekal hrbtenico pod križem (sapa iste mine je vrgla tudi mene). Mi smo ga hitro obvezali, a zastonj, bil je v dveh minutah mrtev. Ker je bil pod mojim poveljem, lahko rečem, da je bil zvest vojak, poln navdušenja se boriti za našo domovino. Največje veselje je imel, ako sem mu rekel, da naj meče ročne granate na polentarje. Bil je skrben in priden, kakor tudi zanesljiv moj namestnik. Bog mu je že poplačal njegov zlati zaslužek! Pokopan je pod goro Monte Zebio blizu Asiaga na laški zemlji. Za njim žaluje vsa njegova vrsta, kakor tudi jaz, ter se ga spominjam ob vsaki priložnosti, povsod in vsaki dan. Torej on je umrl junaško smrti, bodite junaški tudi Vi, ki ste doma, in prenašajte svojo žalost hrabro! Nič ne žalujte, saj se vidite še enkrat nad zvezdami! On si je pridobil palmovo vejo ter čaka Vas drugih, ki boste prišli za njim, upajoč še ne kmalu, pa enkrat gotovo. Jaz kot Vaš nepoznani Vam pošiljam lepe pozdrave iz daljave ter Vam izrekam globoko sožalje. Jožef Plahuta, doma iz Zidanega Mosta, c. in kr. narednik, sedaj v bolnišnici v Inomostu.“ Kakó grozovit udarec je to za vrla Belšakovo hišo, uvidi vsakdo se le, ako povemo, da je umrl dne 15. februarja t. l. jedini brat padlega vsled dobljenih ran v bolnišnici pri Tolminu, lanskega leta pa oče, tako da sta ostali mati in hčer popolnoma sami. Tolaži naj ju zavest, da sta bila fanta pridna, da sta združena sedaj z očetom v srečni večnosti in da ostaneta v blagem spominu pri domačinih in bojnih tovariših.

Marenberg. Umril je v nedeljo, dne 17. septembra, Leopold Brudermann, posestnik v Gornji Vižinji, nenadoma v cerkvi na koru, začet od srčne kapi. Pokojni je, dasi Nemeč, rad pomagal tudi pri slovenskem cerkvenem petju in s svojim lepim glasom vzbujal pozornost. Pogrešali ga bomo hudo. Blage mu pokojniku svetila večna luč, žalujočim domačim pa naše sožalje!

Prihova. Tukaj smo dne 11. septembra spremiali k zadnjemu počitku 16letnega mladeniča Janeza Kolar. Rajni Janez je bil član Marijine družbe in tudi naročnik „Slovenskega Gospodarja.“ Naj v miru počiva!

Št. Vid pri Grobelnem. Za zasluge za Rdeči križ je bil odlikovan z zaslužno svetinjo naš rojak poddesetnik Anton Kumberger, ki služi pri vojni bolnišnici št. 8-13.

Št. Vid pri Planini. V noči od 11. na 12. sept. je neznan zlikovec udril v župnišče vč. g. župnika Vurkelca in mu pobral iz sobe več parov čevljev in obleko.

Trbovlje. Komaj se je zaprl grob nesrečnih žrtev eksplozije v trboveljskem rudniku, že je zopet tirjalo težavno pridobivanje toli potrebnega premoga novo človeško žrtev. V ponedeljek, dne 11. t. m., zjutraj, se je podrl iz doseđaj neznanega vzroka takozvani „šempel“ v Barbara-rovu in padel tako nesrečno na nekega tam zaposlenega ruskega vojnega vjetnika, da je isti vsled dobljenih poškodb v sredo, dne 13. t. m. zjutraj, umrl. Pogreb se je vršil v četrtek, dne 14. t. m., ob 4. uri popoldne, ob mnogobrojni udeležbi občinstva ter oddelka ruskih vojskih vjetnikov, kateri so na grobu tovarišu zapeli gniljivo žalostinko v ruskem jeziku. Pogrebne molitve je opravil domači č. g. kaplan.

Zadnja poročila, došla v četrtek, 21. sept.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 20. septembra.

Uradno se razglša:

Rumunsko bojišče.

Rumuni so bili južnovzhodno od Hatszega popolnoma pregnani. Petrovo in Szurbuk-prelaz sta zopet v naših rokah.

Rusko bojišče.

Skupina generala kavalarije nadvojvode Karola: V Karpatih nadaljuje sovražnik svoje napade z zelo veliko vstrajnostjo. Južno od žrebčarne Luczona in južno od kraja Pisterzec je dosegel krajevne uspehe. Drugače smo ga povsod odbili. — Južno od Lipnice-Dolne je sovražnik z ogromnimi sunki zamen poskušal nasprotovati napredovanju nemškega protinapada.

Skupina maršala bavarskega princa Leopolda: Pri armadi generalnega polkovnika Terstjanszkyja so bili ruski napadalni poizkusi čez dan že v kali zadušeni. Zvečer je pognal sovražnik gostovrstne množice med krajema Pustomyty in Szeinov proti nemškimi in avstro-ogrskim četam generala Marwitza: bile so povsod vržene nazaj. Danes zjutraj so Rusi obnovili svoje napade. Posrečilo se jim je pri kraju Selnovo na posameznih mestih vdreti v naše jarke; takojšnji protinapad je prisilil sovražnika k umikanju.

Italijansko bojišče.

Italijanski topovski ogenj proti Kraški gorski planoti je bil od časa do časa zopet zelo živahen. Napadalni poskusi sovražne infanterije se vsled učinka naše artilerije niso mogli razvijati. Kakor je sedaj ugotovljeno, je stalo nasproti branilem gorske planote v štiridnevnih težkih bojih 20 sovražnih infanterijskih brigad, 1 divizija kavalarije in okrog 15 bataljonov berzaljerov.

Na ozemlju Sugana so napadli Italijani naše postojanke na Civaronu in ob potoku Masoba. Po hudem boju, ki je trajal do polnoči, so bili pod velikimi izgubami popolnoma vrženi nazaj.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 20. septembra.

Rusko bojišče.

Armada feldmaršala princa Leopolda bavarskega: Zahodno od Lucka, nasproti četam generala pl. Marwitza, so se vršili po dnevu samo le delni napadi, dočim ni bilo gjenj ruske artilerije v stanu pripraviti ruske infanterije do tega, da bi bila zapustila svoje strelske jarke; še le proti večeru in ponoči so začeli Rusi napadati v močnih rojnih vrstah, toda bili so zopet odbiti z velikanskimi izgubami.

Rumunsko bojišče.

Mackensenova skupina: V Dobruči se razvijajo srđiti, menjajoči se boji. Z naglo na bojišče spravljenimi ojačenji se sovražnik v svojih postojankah krčevito ustavlja.

Macedonsko bojišče.

Pri Florini in Kaimakčalanu so bili sovražni napadi deloma v boju iz bližine zavrnjeni. Zahodno od Florine so se naše čete izognile sovražnemu sunku. Vzhodno od mesta je bil sovražnik uspešno iznenadoma napaden. Južno od Belasieplanine so Bolgari dne 17. septembra vrgli Lahe iz vasi Matnica in Poroj in so vjeli 5 častnikov in 250 mož.

Rumuni in Rusi dobivajo v Dobruči pomoč.

Listi poročajo, da dobivajo Rumuni in Rusi na črti Črnava—Medžižije—Konstancia neprestano novih ojačenj. Čez Donavo spravljajo težko artilerijo. Tudi več tisoč Japoncev je že dospelo skozi Rusijo v Dobručo. V prihodnjih dneh se pričakuje pričetek zopetne velike bitke v Dobruči.

Pritisk na Švedsko.

Ker Švedska ni ugodila angleški zahtevi, da bi se popolnoma zaprl ves trgovski promet med Švedsko in Nemčijo, boče sedaj Anglija sama s silo zapreti ves promet med obema deželama.

Listnica uredništva.

Radgona: Ako gotovo veste, da ima trgovec več sladkorja v zalogah, a vam ga neče dati, ga kratkoma naznanite okrajnemu glavarstvu Seveda morate svojo trditve tudi dokazati, sicer vam nič ne pomaga. — Dravska dolina: Na vaši pošti morajo imeti dvojezične tiskovine. Ako vam jih uradnica neče dati, pritožite se na pošto ravnateljstvo v Gradcu. — Krčevina pri Mariboru: Če bo dotični mož še nadalje tako agitiral, nas morate takoj obvestiti. Napišite si na listek imena vseh tistih staršev, posebno mater, pri katerih je na sličem način agitiral kakor nam opisujete. Varujte svoje pravice!

Loterijske številke.

Gradec, dne 13. septembra 1916: 61 37 29 19 62
Linc, dne 16. septembra 1916: 40 76 7 15 80

Mala naznanila

Kupim svinčene šibre vseh vrst, prazne nove patrone ali nabasane Lancaster št. 16. Ponudbe pod „Lovec“ na upravnitvo Slov. Gospodarja 591.

Fant v sedmem letu se odda za svojega, (rejenca) je popolnoma zdrav, brez vseh napak. Oglasiti se je pri Antonu Pavliniču Feldga-se št. 3. Studenci pri Mariboru. 607

Za hišpca želi priti vdovec Andrej Repina, stanujoč v Dobrenji št. 2 pošta Pesnica. Najraje bi šel v kako župnišče. 608

Zanesljivega mlinarja sprejete takoj, oziroma da mlin s 3. tečaji v najem: J. Skrbinšek, Breg pri Ptuj. 622

Majhno posestvo (4000-5000 K) želim kupiti v bližini kake tovarne ali rudokopa. Naslov pove upravnitvo. 621

Viničar za Fram se potrebuje z 2 ali tremi močmi za malo viničarijo. Dobro tudi, če samo ženske. Ponudbe do 1. novembra t. l. pod M. K. Fram št. 250. 613

Proda se posestvo z dobro idočo gostilno na deželi blizu cerkve, z aremi orali zemlje, lep sadonosnik in njiva. Cena 18.000 kron; polovica lahk. ostane. Več pove Jožef Sturm, Franc-Jožefova cesta 23 Maribor. 616

Sprejemno učenca za trgovino z mešanim blagom, Anton Kobi, Oplotnica. 620

Prodajalka.

večja slovenskega in nemškega jezika išče službe kje na deželi v trgovini z mešanim blagom. Ponudbe na g. Regina Kočar, Jose-nice, Gorenjsko. 618

Proda se v

Šmarjeti poleg Rimskih toplic velika hiša trgovino in veliki vrt, sadonosnik in hlevi. Cena ugodna. Več se izve pri lastniku K. Ula-ga ravnotam. 919

Pridno, 24 let staro dekle želi priti h kake gospodinjici, da bi jo imela, kakor za svojo. Naslov: D. Reinberger Stolni trg 20. Maribor. 617

Pri gospodi Antonu Marčič, usnjarskem mojstru v Slov. Bistrici se sprejme več delavcev za buko-ve drve. Plača bo od meterskega sezija K 10. Delo se začne takoj. 616

Priden učenec tudi nemškega jezika dobro vešč, se sprejme takoj v trgovini M. Berdaja, Maribor. Hrana in stanovanje v hiši. 599

Dobro ohranjene šolske knjige za gimnazijo, učiteljske in za razne druge jezike se poceni prodajo. Rotovski trg 8, I. nadstr. levo. 600

Malo posestvo okoli 3-6 oralov se kupi v okolici Maribora. Kup-nina se plača takoj. Naslov: Upravnitvo Slov. Gosp. pod št. 602.

Kupuje se krompir za krmo, buče in peso. Mlekarna Stolni trg 6, Maribor. 603

Viničar z dobrimi spričevali se takoj sprejme za vinograd g. König pri Sv. Petru pri Mariboru. 604

Šofer z dobrimi spričevali išče službe. Vpraša se na upravnitvo lista. 605

Šolske knjige za 3. šolsko leto ženskega učiteljskega št. šolskih sester v Mariboru se kupijo. Ponudbe pisмено glavna pošta Maribor poste restante pod „Anti-kvarične knjige.“ 596

Proda se čebeljak z 18 panji različnih sistemov. Pojasnila daje nadučitelj v Teharjih, gospod Lovro Šah. 592

Išče se viničar z vsaj dvema de-lavskimi močmi. Več pove Josip Zalar, organist pri Sv. Duhu v Ločah pri Poljčanah. 590

Šfar ali majar s 3. ali 4. delavskimi močmi se z 1. novembrom t. l. sprejme. Ponudbe na Otona Švaršnik, Majšperg pri Ptuj. 591

Kdo ima na prodaj kaj lovskih šiber (svinčenih zrn), naj mi naznani: Franc Ferline, župan in zakupnik lova v Selnici ob Muri, p. št. 117 v Slov. gor. 620

Vojaske ure napestnice

niklaste ali iz jekla K 10-14- in 18 K, z radium svetlobno ploščo K 14- 18- 22- z la kolosjem K 24- 30- z radium svetlobno ploščo K 28- 32- 36- z precizijskim kolosjem K 50- srebna ura z natoljivo zapestnico K 26- 30- zlata ura z natoljivo zapestnico K 90- 100- 3 letno jamstvo. Zamenjava dvo-ljena, ali pa denar nazaj. Po-šilja se proti povzetju; na bo-jišče proti prejšnjemu nakazilu denarja poleg 30 v za poštnino.

Prva tovarna ur Ivan Konrad, e. i. k. dvorni dobavitelj v Bržju 800 na Češkem. 2 D

Gospodinja poštena, zdrava, šted-ljiva, slovenskega in nemšk jezika vešča, se išče k 3 otrokom od 8-12 let za Maribor. Nastop 1. oktobra. Ponudbe na g. Zinauer, Sv. Jakob v Slov. gor. 593

V trgovino s papirjem se sprejme vajenka iz poštene rodbine, zmōžna slovenskega in nemškega jezika: J. Weixl, Maribor Gosposka ulica 33. 607

Kupim vsako množino starega in novega vina po naj-boljših cenah. Avgust Stelcer, gostilničar, „Narodni dom“ v Ma-riboru. Viao grem tudi osebno pos-kusit. 610

Najboljše pralno milo je nadomestilo „Nozan“

(postavno zavarovano) ki ni navadni perilni prašek, ampak preizkušeno, že od tisoč ljudi rabljeno, priporočeno neškodljivo sredstvo in nadomestilo sedanjega dragega mila. Z „Nozo-nom“ se zamore z malim trudom sneženo - belo oprati. „Nozan“ se razpošilja z navodilom.

1 poštni zavoj s 12 zavitki K 5-

(približno 2 K 1 kg) ki zadostuje za 4 kg navadnega mila. Manj se ne razpošilja.

En poskus zadostuje in sem pre-pričan, da mi ostanete hvaležen stalni odjemalec.

J. Kerhlanke zastopnik tovarne, Hodože, p. Ptuj. 595

Decimalno tehtnico staro-rabljeno, a tako, ki je še popolnoma za ra-bo, 150 ali 200 kg, bi rad kupil. Ponudbe z navedbo cene na u-pravnitvo Slov. Gosp. pod „Teht-nica št. 503.“

Lepo stanovanje se da v najem. Obstojče iz 3 sob, kuhinje in z gospodarskim poslopjem, v Gor. Sv. Kungoti, vpraša se v župniš-ču. 624

Slovenjgoriški (Ehrlibov) mlin

v Kaniži pri Pesnici naznanja, da tisti posestniki, ki imajo svoje zrnje v mlinu, dobijo moko samo tedaj, ako prinesejo uradno potr-đilo mariborskega okrajnega gla-varstva. 589

Dobra hrana

za dva dečka ali deklici v bližni srednjih in meščanskih šol. Vpraša se: Tegethoferova ulica 57 v trgovini Maribor. 582

Vila

novozidana z 8 sobami, 4 predsobe, 4 kuhinje z vodo. Veliki vrt v Mariboru. Lahki pogoji. Cena 28 tisoč kron. Več pove upravnitvo pod „Vila 172.“

IKAVA!

50% cenejša: Ameriška gospedarska kava, viso-koaromatična, izdatna in varēna, 5 kg za poskušnjo v vrečici, s potrebnim sladkorjem vred samo 28 K po poštnem povzetju pošilja A. Sapira, razpošiljalnica kave Galanta 496, (Ogrsko). 520

Kozel plemenjak se zamenja za ovco, ki bi se lahko zaklala. Meljska cesta št. 109 Maribor. 625

SODE vseh vrst kupi tudi stare A. OSET, p. Guštanj, (Koroško.)

Gostilna Narodni Dom v Mariboru. Naznanja-va, da sva prevzela s 1. avgustom gostilno v Narod-nem Domu v Mariboru ter prosiva cenjeno občinstvo, da se blagovoli prepričati o izborni kakovosti piva in vina (slovito Sirkovo vino iz St. Jakoba) ter je-dil. Tudi novopremljena staroznana „klubova soba“ je čē. gospodom na razpolago. 516 Avgust in Leopoldina Stelcer.

OBCINSKIM URADOM

se naznanja, da ima tiskarna sv. Cirila v Mariboru zopet na razpolago Pročnje in Potrdila za klanje telet in mlade živine

Št. 25 33/II. 2498/1916.

Razlgas.

Iz deželnih drevesnic v Gleisdorfu, Brucku ob Muri, v Celju in v Silberbergu pri Lipnici se bodo oddale štajer-skim kmetskevalcem v jeseni leta 1916 oziroma spozladi 1917 sledeče vrste jabolk in hrušek, skupaj okrog 30.000 komadov drevesc.

Od teh se bodo oddalo tri četrtine kmetskim posestnikom po znižani ceni po 70 vin. komad in ostala četrtina kmetskim posestnikom po tržni ceni 1 K 20 vin. komad, izvzemši zavitek in vozino.

Naročila sprejema deželni odbor. Naročilu se pridene potrdilo občine, da je prošnjik kmetski posestnik v ob-čini. Če se rabijo drevesca za jesensko sajenje, se mora to v naročilu posebej omeniti in naročilo poslati vsaj do 15. oktobra 1916. Prošnje se bodo sprejemale, dokler bo kaj zaloga kakor za jesensko tako tudi za spozladno sajenje takoj po objavi tega oznanila in se bodo reševale po vrsti, kakor dojdejo.

Več kakor 120 komadov eden posestnik ne dobi in je dotični dolžan, ta drevesca vsaditi na svojem lastnem posestvu.

Drevesca se oddajajo samo proti takojšnjemu plačilu. Če je ene ali druge vrste zmanjkalo, se nadomesti z ujej najbližnjo vrsto in naročilec lahko to vrsto sprejme ali pa odkloni.

Če se nadomestne vrste ne sprejme, se mora ista obratno odpovedati

Drevesca naj naročilec, če le mogoče, osebno prevzamejo ali pa, če se pošljejo po železnici, takoj po prejemu skrbno pregledajo.

Pritožbe se naj takoj pošljejo na vodstvo drevesnice. Na poznejše pritožbe se ne bo oziralo. Seznamek jabolk in hrušek, ki se bodo oddajale v sadni dobi 1916/17 iz deželnih drevesnic:

Table with columns for location (a) v Gleisdorfu, (b) v Brucku, (c) v Celju and rows for various apple and pear varieties (I. Jabolke, II. Hruške).

Razveza teh se bo oddalo na deželni viničarski šoli v Silberbergu 490 komadov bobovca, 120 mošancev, 100 komadov Schöner v. Boskop, nadalje so razzanih cenah 414 komadov orebovih visokih drevesc, 140 pritlikavih breskev in 170 pritlikavih marelic iz drevesnice v Celju in Gleisdorfu, 700 kom. črešnjevih in 330 kom. višnjevih visokih in srednje visokih debel iz deželne drevesnice v Brucku, katere se oddajo samo kmetskim posestnikom.

Gradec, dne 1. septembra 1916.

Manufakturno trgovino J. FAULAND v Ptuj

se najbolj priporoča.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo.

Obrestuje hranilne vloge na

4 1/4 %

od dneva vloge do dneva vzdiga.

Rentni davek plača posojilnica sama.

Daje posojila

na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji. Prošnje za vknjižbo, dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

Posojilnica daje tudi domače hranilnike.

v lastni hiši (Hotel „pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptuj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Uradne ure

so: vsako sredo, vsak petek in vsak sejmski dan od 8. do 12. ure in vsako nedeljo od 8. do pol 10. ure dopoldne. Vplačuje in izplačuje se redno samo ob uradnih dnevih. Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori

se nahajajo v minoritskem samostanu v Ptuj.

Hranilne vloge

obrestuje po 4 % od 1. in 16. v mescu po vložitvi in do 15. in zadnjega pred dvigom. Nevzdignjene obresti se koncem junija in decembra vsakega leta pripišejo glavnici ter kakor ta-le obrestujejo. Sprejemajo se hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi se pri tem obrestovanje kaj prekinilo in ne da bi stranka imela pri tem kakih potov ali sitob.

Na razpolago se strankam brezplačno poštno-hranilne položnice št. 118.060 in domači nabiralniki.

Posojila

se dajejo na vknjižbo po 5 %, na vknjižbo in zastavo po 5 1/2 %, na menice po 6 %, na zastavo vrednostnih listin in tekoči račun pod ugodnimi pogoji.

Prevzamejo se dolgovi pri drugih zavodih in mesnih, prošnje na sodnijo za vknjižbo in izbrano vknjižbo daje posojilnica brezplačno, stranka plača samo koleke.

V razbremenitev gospodarice se išče v gospodinjstvu **izurjena ženska**. Zahteva se samostojnost in splošne življenske izkušnje ter pridne roke. Ponudbe na gospo Kamenshek, Dobrna pri Celju. 612

Preselitev.

Usojam si p. n. občinstvu naznaniti, da sem preselil svoj fotografski zavod iz hiše št. 15 Tržaška cesta Maribor v lastno hišo šte. 28. Tržaška cesta nasproti deželni bolnišnici. Se priporočam za obilen obisk.

Adolf Skušek, fotograf. 614

Po najboljši ceni kupujem

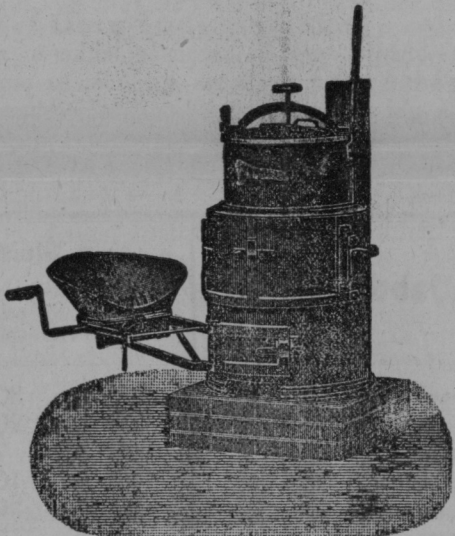
nove in stare odpadke od sukna, stare obleke, nogavice, cunje iz volne in bombaža, vreče, vrvi in blago iz gumija. **Kojanc Jožef, Celje, Nova ul. 11.** 8 M.

Gostilna v najem.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob juž. žel. odda v najem gostilno „Kotliški Dom“ v trgu Sv. Jurij ob juž. žel. Natančeva pojasnila in pogoji glede oddaje se izvejo pri načelnstvu v trgu Sv. Jurij ob juž. žel. št. 27. 623

Nadstropna hiša

v Mariboru v najboljšem stanju z malimi stanovanji, vse zasedeno, se preda. Čisto obrestovanje 6 %. Vpraša se pri g. Selinšku, Maribor, nadv. Evgena c. 17. 605

Glavno zastopstvo in zaloga brzoparilnikov ter poljedeljskih strojev

Ivan Hajny,

Maribor ob Dravi, Kokošinekova ulica 32,

priporoča prve vrste izboljšane brzoparilnike, železne kotle s pečjo, vsake vrste poljedeljskih strojev, slamoreznice, repozreznice, viteljne, sezalke za vodo in gnojnico, šivalne stroje, krušne peči itd. po najnižjih sedanjih cenah.

Na dopise se takoj odgovarja, na željo običnem sam brezplačno p. t. reflektante.

Za takojšnji nakup strojev in kotlev se najtoplejše priporoča, ker blaga vedno bolj primankuje in se ga bode pozneje težko dobilo ter bo še veliko dražje. 606

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1916/17 podpore za obisk 1. C. kr. državne obrtne šole v Ljubljani v znesku K 300. 2. Slovenske trgovske šole v Ljubljani v znesku K 280.

Prošnje, opremljene s krstnim listom ali domovnico ter zadajim šolskim spričevalom, je vložiti do 20. oktobra 1916 pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

Pri razdelitvi teh podpor se bode oziralo v prvi vrsti na prošnje iz mariborskega okraja. 624

Ravnateljstvo.

Dam v najem

s 15. septembrom gostilno v Cretu pri Celju pod ugodnimi pogoji.

Ivan Ravnikar, Celje. 570

Bližajo se veliki dnevi srečal

V času do 1. febr. 1917 izrebrani bodo glavni dobitki sledečih izbornih srečal:

Novih srečal Avstrij. rdečega križa 300.000 in 500.000 K
Turških srečal 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3% zemljiških srečal iz l. 1880 90.000 in 90.000 K
3% zemljiških srečal iz l. 1889 60.000 in 100.000 K
17 žrebani vsake leti Sveta glavnih dobitkov l. 1917: 3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.
Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju nezrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom! Srečkovno zastopstvo 16, Ljubljana. 490

Kapljice za svinje.

Cena 1 steklenice je 1 K. O dobrem učinkovanju teh kapljic imam mnogo priznanih in pohvalnih pisem. **F. Prull, mestna lekarna „pri c. kr. orlu“ Maribor, Glavni trg št. 15.**

Zahvala.

Nisem verjel, da bi te kapljice kaj pomagale. Sedaj ko sem se prepričal, da res pomagajo, vam izprkam lepo hvalo ter priporočam to zdravilo vsem svinjerejem. Prosim, pošljite mi spet svinjaki kapljice za rdečico in sicer hitro kakor morete 6 steklenic. 8 podrazovca Ivan Škorjanc.

Srednja vas, dne 6. avgusta 1916.

Inbrze se je obnesle za vojake v vojski in spleh za vsakega kot najboljšje

bol oblažujoče mazanje

pri prehlajetju, revmatizmu, protinu, prau, vratni in boleci v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro - Liniment. capsici compos.

Nadomestilo za **Sidro - Pain - Expeller.** Steklenica kron. — 80, 1'40, 2'—.

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri slatem levu“, Praga, I., Elizabetna cesta 5.

Beovne razpošiljanje.

